

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^e JAARGANG

WOENSDAG 12 JUNI 1929

No. 702

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. K. Ribbius; Jan Schilthuis;
Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ont-
vangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoo-
ver daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigelaatweg.

Advertenties f 9,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.

11 JUNI 1929.

De vraag naar en het aanbod van geld bleef deze
week vrijwel tegen elkaar opwegen, zoodat er nog
geen verandering van beteekenis kwam in de geld-
koersen. Particulier disconto schommelde tusschen
5¼ en 5½ pCt.; in het midden der week vaster, later
weder gemakkelijker. Callgeld bleef op 5 à 5¼ pCt.
verkrijgbaar en de prolongatierente noteerde meestal
5¼ pCt. Alleen Vrijdag kromp de vraag hiervoor
sterk in en werd 5¼ pCt. genoteerd.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank
geeft de post binnenlandsche wissels een verminde-
ring van f 13 miljoen te zien. De beleeningen blij-
ken met f 9.8 miljoen te zijn afgenomen. Het rente-
loos voorschot aan het Rijk dat de vorige weekstaat
had aan te wijzen is inmiddels geheel afgelost, om
plaats te maken voor een tegoed van de schatkist ten
bedrage van f 1 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelf-
de hoogte. De zilvervoorraad verminderde met een
goede f 200.000. De post papier op het buitenland
vertoont een stijging van f 100.000, terwijl de diverse
rekeningen op de actiefzijde der balans een daling
van f 1.9 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie daalde met f 21.9 miljoen.

De rekening-courant-saldi van anderen blijken met
f 4.5 miljoen te zijn teruggegaan. Het beschikbaar
metaalsaldo klom met f 10.3 miljoen. Het dekkings-
percentage bedraagt nagenoeg 56.

* * *

Van de wisselmarkt valt weinig te melden. De koer-
sen waren aanvankelijk vast om daarna iets terug
te loopen. Zij konden zich echter toch nog handha-
ven op het verhoogde peil, waarop de week begon-
nen werd.

Slechts de Peseta's brachten eenige afwisseling. Zij
werden in het begin der week sterk aangeboden en
daar de markt beperkt en dikwijls eenzijdig is, kwam
de koers al spoedig op 34.05; de noteering voor Pon-
den Spaansche usance steeg tot ca. 35.50. Het ge-
lukte echter spoedig het Pond te drukken, waar-
door de noteering hier te lande ten slotte weder op
35.45 kwam. Termijn-Peseta's (eenmaands), die eerst
een agio deden van 9—11 c., liepen door deze actie
terug op 4—6. Indië hooger 99¹³/₁₆; daarentegen Yen
lager 109¼, op geruchten, dat de Japansche regee-
ring den koers vrij gelaten heeft.

Ten slotte valt nog op te merken, dat de Deutsche
banken er weder toe zijn overgegaan disconto's te
kopen, waarin zij door de restricties van de Reichs-
bank tijdelijk belet werden. De hier ontvangen notee-
ringen bedragen voor bankaccepten 7½ à ¾ pCt., voor
handelswissels 8 à 8¼ pCt.

LONDEN, 10 JUNI 1929.

Nog onder den invloed van het zeer groote bedrag
aan coupongeld, dat op 1 Juni door de regeering op
de 5 pCt. War Loan werd betaald, was de geldmarkt
hier verleden week over het algemeen zeer gemakke-
lijk. De invloed van dat coupongeld kon echter niet
van langen duur zijn.

Disconto was eenigszins aarzelend, nl. zwak onder
den invloed van geld met vasten onderton, in reac-
tie op de zeer lage Dollar- en Reichsmarknoteerin-
gen. Na de toewijzing der schatkistpromessen op Vrij-
dag op een prijs van iets over 5⁹/₁₆, werd de noteering
van bankaccepten 5¼—5⁵/₁₆ met zaken op 5⁹/₁₆. Het
wekt eenigszins verwondering, dat Berlijn bij een no-
teering van 20.33½, nog geen goud genomen heeft.

EENIGE OPMERKINGEN OVER WOEKERBESTRIJDING.

(Naar aanleiding van het wetsontwerp-Van den Bergh c.s. tot regeling van het geldschietbedrijf).

De woeker is een moeilijk te verdelgen onkruid. En een van vele variëteiten. Ieder, die er eenige studie van maakte, is dit bekend en zoo lijdt het niet den geringsten twijfel of weten doen dit ook de vijf Kamerleden Van den Bergh, Drop, Sannes, Schaper en Van der Sluis, die op 30 April II. een wetsontwerp indienden betreffende de regeling van het geldschietbedrijf.

Geen hunner zal ontkennen, dat er naast de woekerende geldschieters, wien zij den strijd op dood en leven hebben aangezegd, nog — om twee andere voorname woeker-vormen te noemen — woekerende woning-exploitanten en woekerende afbetalings-magazijnen bestaan. En geen der vijf zal tegenspreken, dat alle vormen van dit maatschappelijk euvel stevig en tegelijk behooren te worden bestreden.

De woningwoeker is vooral bij krotwoningen te vinden. Deze woekersoort, die min of meer apart staat, wordt zeker het best bestreden door krachtige uitvoering der Woningwet.

Hij komt echter niet uitsluitend bij het verhuuren van krotten voor, ook in woning-huurkoop-overeenkomsten, die op betere woningen betrekking hebben, en dan valt hij in een tweede rubriek.

Bij deze is de samenhang met den woeker door geldschieters nauwer en ontmoeten wij den woeker in de gedaante van eenzijdig slim bedachte, anderzijds lichtzinnig aangegane afbetalings-contracten ten aanzien van roerend goed.

Een jong gezin bijvoorbeeld richt zich in met behulp van een afbetalings-magazijn. Of reeds gevestigde gezinnen koopen op afbetaling kleeren, beddengoed, fietsen, stofzuigers, naaimachines of radio's. Laten er nu moeilijkheden komen met de geregelde afbetaling, stel bij ziekte of bij werkloosheid. Contant geld is noodig, maar ontbreekt. Dan wenkt vriendelijk de woekeraar. Hij is het, die tijdelijke uitkomst brengt, maar tegelijk het gezin dieper in den put brengt dan het tevoren was.

Nu denke men zich den woekeraar-geldschietster weg, om hals gebracht door een wet-Van den Bergh c.s. Maar de afbetalings-magazijnen zijn blijven bestaan en hun greep op hun onbedachtzame klanten is nu sterker geworden dan hij was, *tenzij* — en het is mij een vreugde, te kunnen vaststellen, dat het ontwerp-Van den Bergh c.s. hieraan ter dege heeft gedacht — de geldschietende woekeraars, behalvegedood, ook vervangen zijn, vervangen door niet-woekerende credietinstellingen, m.n. door „gemeentelijke geldschietbanken” als het wetsontwerp zich denkt.

Een en ander wil zeggen: met streng reglementeerende bestrijding van het woekerende particuliere geldschietbedrijf komt men er niet, hoe nuttig, ja hoe onmisbaar deze bestrijding ook zij en hoe knap het ontwerp der vijf Kamerleden — welks verdiensten mij niet gering lijken, maar dat door scherpere juridische oogen dan waarover ik beschik nog nauwlettend moge worden bekeken — ook moge zijn samengesteld.

Hiernaast is méér noodig.

Koop op afbetaling is in beginsel volkomen verdedigbaar in al die gevallen, waar het gekochte moet strekken voor geruimen tijd, de behoefte reëel is en de afbetalings-voorwaarden redelijk zijn. Het ellendige nu is, dat van deze drie voorwaarden zoo dikwijls alleen de eerste vervuld is, maar aan de vervulling der twee overige alles ontbreekt. Al te vaak wordt niet gekocht uit dringende behoefte, maar doordat het uitstel van betalings-verplichting tot den aankoop verleidt. En al te vaak laat de kwaliteit te wenschen, is de prijs te hoog en blijken verdere bij-

INHOUD.

	Blz.
EENIGE OPMERKINGEN OVER WOEKERBESTRIJDING door Prof. Mr. D. van Blom	536
De prijsvorming in het kruideniersbedrijf door W. G. H. van der Zweep	537
De Dinta door Mr. Dr. A. A. van Rhijn	540
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De concentratiebeweging in het Amerikaansche bankwezen door Dr. F. H. Repeluis	542
AANTEKENINGEN:	
Het rapport van de Commissie van experts voor de herstelbetalingen	545
Indexcijfers van groothandelsprijzen	545
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	547—554
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

komstige voorwaarden, slecht begrepen door den koper, op den duur voor hem fnuikend te zijn.

Dit kwaad wordt door geen geldschieterswet bezworen. Een sterkere en wijder vertakte verbruiks-coöperatie, misschien ook gemeente-winkels van kleeven en huisraad, zouden hier niet onbelangrijke baat kunnen brengen. Toch nimmer afdoende baat, want het kwaad van het lichtvaardig koopen wortelt in zwakheden der menschelijke natuur. Wie onzer zondigde nooit?

Bemoedigen des wetgevers met het huurkoop- en andere afbetalings-contracten kan hier een goed strijdmiddel zijn. Men denke aan een den rechter toe te kennen recht van matiging en wijziging ten aanzien van overeenkomsten, waarin hij woeker ontwaart, dus ook in afbetalings-contracten met den koper noodeloos bezwarende voorwaarden.

Het wetsontwerp begeert „gemeentelijke geldschietbanken” ter voorziening in de behoefte aan kleine, veelal consumptieve, credieten. Terecht. In meer dan eene gemeente bestaat reeds iets van dezen aard. Zij zijn uitermate geschikt als middel om den leenwoeker dood te concurreeren. Doch ook deze instellingen laten nog veelal een bedenkelijke leemte in de credietvoorziening open.

Reglementair pleegt haar immers verboden te zijn, geld uit te leenen zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid. Een wijze beperking, maar die één bepaalde groep van hulpbehoevenden zonder hulp laat: die van hen, wien het geven van zoodanige zekerheid, m.n. het aanwijzen van goede borgen, niet mogelijk is. Onder deze categorie vallen zeker velen, die hulp onwaardig zijn. Maar ook velen, die hulp verdienen en, ongehouden, tot armoede dreigen te vervallen, al of niet na aanraking met den woekeraar.

Deze kant van dit sociaal ziektegeval is gelukkig evenwel niet hopeloos; de leemte kan worden aangevuld. In Leiden fungeert sedert het begin van dit jaar op niet onbevredigende wijze een instelling, het Leidsche Borgstellingsfonds (ontsproten aan het brein van den directeur der Gemeentelijke Bank van Leening, den heer P. A. van Aggelen), dat op gelukkige wijze tracht, de genoemde moeilijkheid te overwinnen: het staat borg voor hen, die borgen niet kunnen vinden, maar waard zijn, te worden geholpen. In elke gemeente van eenige beteekenis zou zulk een fonds, gevormd uit giften van particulieren en uit de openbare kas en waarvan alleen de renten en andere inkomsten aan het borgstaan mogen worden gewaagd, kunnen worden opgericht. Dat aanvankelijk zulk een fonds zijn vleugels niet wijd kan uitslaan — het begint natuurlijk met een bescheiden kapitaal — spreekt vanzelf, doch dit bezwaar zal bij een verstandig beheer, dat op accres van vermogen en inkomsten uit is, geleidelijk minderen.

Dit alles raakt het wetsontwerp-Van den Bergh c.s. enkel van ter zijde. Doch zijdelings raakt het 't toch wel degelijk. Het maakt er de kantteekening op: Wat gij beoogt is half werk.

Echter wordt zulk een kantteekening licht misver-

staan, opgevat als een verwijt van gebrekkigheid en niets ligt verder van mijn bedoeling.

Hierom nog dit:

De helft, die te doen blijft buiten het wetsontwerp on, is maar ten deele wetgeverswerk en voorzoover zij dit is, zou zij in *dit* ontwerp niet passen, maar thuis behooren in een ontwerp tot aanvulling van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek met bepalingen betreffende huurkoop.

De andere helft, die het wetsontwerp wèl voor zijn rekening nam, is even onmisbaar en het vijfjal verdient dank voor deze concretisatie van zijn denkbeelden over de vraag, hoe den woeker-bij-geldleening te bestrijden.

Het verdient dezen dank alvast, omdat het den vorm koos van een ontwerp van wet, hiermee uitsprekend, dat de rijkswetgever hier een taak vindt. Het onguur bedrijf der woekerende geldschieters toch krijgt men, zoo ooit, alleen goed dood met een wet. Waan is het, te meenen, dat hier met gemeente-verordeningen iets van beteekenis kan worden uitgericht. Reeds nu werken in vele gemeenten elders gevestigde woekerbankjes door middel van reizigers of plaatselijke agenten. Wat zouden nu gemeente-verordeningen, die dit bedrijf den kop willen indrukken, anders bereiken dan een verplaatsing der roofnesten naar andere gemeenten, waar zij nog veilig zijn en vanwaar zij hun cliënteel in de gemeenten, die hen verjoegen, voortaan door hun vertegenwoordigers doen bedienen? Juist dit concurree-rend denkbeeld van woekerbestrijding alleen door middel van gemeenteverordeningen op de geldschietery ware half, in den zin van ongeneeslijk onvolkomen, werk.

Het wetsontwerp-Van den Bergh c.s. valle hierom gezette en opbouwende critiek ten deel!

D. VAN BLOM.

DE PRIJSVORMING IN HET KRUIDENIERSBEDRIJF.

De Sub-Commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek hechte haar naam aan het verslag van een onderzoek naar de prijsvorming in het kruideniersbedrijf, omtrent welks gevolgtrekkingen zij zich haar uitspraak voorbehoudt. Blijkens de beschikking van den Minister van Arbeid van 29 April 1926, no. 5590, heeft deze Sub-Commissie tot taak een onderzoek naar de omstandigheden, die verschillende takken van het Nederlandsche volksbestaan ongunstig beïnvloeden en daarbij na te gaan, in welke mate deze de bestaande werkgelegenheid aantasten, of uitbreiding daarvan tegenhouden. Hetgeen, voor zoover het thans ondernomen onderzoek betreft, door den Minister in zijn rede van 4 Mei 1926 aldus werd toegelicht: „over één punt bestaat wel geen verschil van meening — ik bedoel, dat de prijzen der voornaamste levensmiddelen en andere dagelijksche benodigdheden den levensstandaard verhoogen en dus van grooten invloed zijn op de productiekosten. Het is de taak van de overheid, nauwkeurig na te gaan, of het noodzakelijk en mogelijk is, den invloed van nadeelig werkende factoren te wijzigen en, zoo het kan, op te heffen.”

Als het doel van een onderzoek naar de prijsvorming in dat deel van den handel in levensmiddelen, dat door het kruideniersbedrijf wordt omvat, kan aldus binnen het raam van de opdracht der Sub-Commissie niet anders worden gezien, dan:

a. het beschrijven van het verschil tusschen de in- en verkoopprijzen van den kruidenier,

b. het vaststellen van de kosten der maatschappelijk noodzakelijke bemoeienis van den kruidenier met de goederenverdeeling, en

c. bij een verschil tusschen a en b, het opsporen van middelen, dit op te heffen, dan wel te verminderen.

Hierdoor ware, op voor de gestelde taak dienstige wijze, de prijsvorming van een aantal levensmiddelen en dagelijksche benodigdheden tijdens

het laatste deel van hun weg van de voortbrenging naar den verbruiker vastgesteld en had vervolgens kunnen worden gepoogd, deze uitkomsten bij de te verkrijgen gegevens betreffende de andere deelen van den goederenloop aan te sluiten. Een en ander zooals ongeveer in het oorspronkelijke werkplan voorzien, waarin werd beoogd, op gelijke wijze als bij den handel in het klein, ook de winst van den tusschenhandelaar te beschouwen en ten slotte, steeds verder terug gaande, tot den verkoopprijs van den producent te naderen.

Uit het verslag blijkt niet, of naast dit onderzoek in aan den goederenloop tegengestelde richting, tevens het omgekeerde werd overwogen. Toch zou, daar hier niet de theorie van de prijsvorming, doch de samenstelling van de werkelijke prijzen van bepaalde goederen aan de orde was, het onderzoek in de richting met den goederenloop méé reeds daarom ernstige overweging hebben verdiend, omdat iedere stap op den weg van de voortbrenging naar het eindverbruik, een groote uitbreiding van het aantal deelen, waarin de prijs kan worden ontleed — en derhalve een toename van de te overwinnen moeilijkheden — beteekent.

Op de bezwaren van economischen en bedrijfshuishoudkundigen aard, die de onderzoekers op hun weg vonden, wordt bijvoorbeeld reeds in het begin van het verslag de aandacht gevestigd door de mededeeling, dat de prijzen van koffie en thee, door de mengingen, die de tusschenhandel tot stand brengt, niet kunnen worden gevolgd; en in de daarop volgende bladzijden liggen deze moeilijkheden voor het grijpen. Ook het verslag van het onderzoek naar het verband tusschen de prijzen in den groothandel en die in den kleinhandel, dat indertijd door het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam werd ingesteld, geeft daarvan een beeld.

Zullen de hier vóór bedoelde bezwaren den omvang van het onderzoek kunnen beperken, doch sluiten zij het verkrijgen van zakelijke gegevens met betrekking tot de prijsvorming van bepaalde goederen niet bij voorbaat uit, geheel anders staat het met de belemmeringen, die door het ontbreken van het recht van enquête in den weg zijn gelegd. Want daardoor stond van te voren vast, dat een onderzoek naar de prijsvorming langs den geheelen weg van den goederenloop was buiten gesloten. Wie zich herinnert, hoe indertijd de zoogenaamde Staats-Socialisatie-commissie juist op de weigering van het recht van enquête is gestrand en de bedenkingen uit het bedrijfsleven, als die tegen de „toegevoegde waarde” der statistiek van de voortbrenging en tegen de economische statistieken van den Volkenbond kent, twijfelt hieraan geen oogenblik: misschien slaagt de Sub-Commissie er nog in, haar onderzoek naar de prijsvorming tot den tusschenhandel uit te breiden — naar verluidt zijn de vooruitzichten hiertoe niet gunstig — maar daarmee is zij dan ook aan het eind van haar kracht gekomen.

Schijnt reeds om deze redenen het gekozen werkplan weinig uitzicht te bieden om tot, voor het gestelde doel, bruikbare uitkomsten te komen, bij de uitwerking hiervan is de Sub-Commissie, op uitnoodiging van haar Commissie van Bijstand, geheel het stuur kwijt geraakt. Deze laatste toch slaagde erin, haar meening ingang te doen vinden, „dat het, om te voorkomen, dat door buitenstaanders verkeerde conclusies zouden worden getrokken, noodzakelijk is, aan de publicatie der resultaten van een artikelsgewijs onderzoek, in ieder geval eene analyse van de bedrijfsresultaten van de branche, welke zich met deze artikelen bezig houdt, toe te voegen.” En zoo werd het onderzoek naar het verschil tusschen de in- en verkoopprijzen van den kruidenier niet door zijn noodwendige aanvulling — een beschrijving van de bemoeienis van den kruidenier met de goederenverdeeling en hetgeen daarvan maatschappelijk nood-

zakelijk is — voltooid; doch door een schets van zijn nooden en de misstanden in zijn vak, die dit onderzoek juist langs zijn einddoel heen boog. Kenschetsend is in dit verband de opmerking van het verslag, „dat de bedrijfsresultaten van de onderzochte kruidenierszaken, zij het slechts ook eenigermate, bevredigend mogen heeten, kan bezwaarlijk worden beweerd. Welke bezwaren ook tegen de huidige wijze van distributie in deze branche mogen worden geopperd, zooveel is zeker, dat voor menigen kruidenier slechts een uiterst bescheiden bestaan is weggelegd... Na het aanbrengen van de noodige correcties in de exploitatierekeningen blijft immers zelfs bij zgn. bloeiende zaken geen winst over, waarin een werkelijke bloei tot uitdrukking komt.” De verwarring van de, voor de verdeling van de levensmiddelen, maatschappelijk noodzakelijke kosten, met de kosten van het levensonderhoud van den kruidenier en zijn gezin — om het zoo eens uit te drukken — had niet duidelijker in het licht kunnen worden gesteld.

Daar het ondenkbaar is, dat een meeningsverschil over de beginselen van het onderzoek, waarmede zijn doeltreffendheid staat of valt, niet in het verslag ware weerspiegeld, moet worden aangenomen, dat het gekozen beginsel óók de instemming had van die leden van de Sub-Commissie, wier meening in 1921 in het Socialisatierapport van de S.D.A.P. werd samengevat in de opmerking, dat in den handel in het klein niet alleen een groote verspilling van arbeidskracht plaats vond, doch ook voor tal van goederen een hoogere winst werd gemaakt, dan als een redelijke vergoeding voor bewezen economische diensten kon worden beschouwd. Hier hadden zij nu de gelegenheid om, door uitvoering van de Ministeriele opdracht zóó, als zij werd verleend, deze zeer ernstige bezwaren, die nog telkens in de socialistische pers tot uiting komen, zoo nauwkeurig mogelijk en volgens wetenschappelijk te billijken werkwijze, te onderzoeken. En ook wanneer dit onderzoek, door gebrek aan, of — al dan niet gerechtvaardigde — onthouding van gegevens, niet tot het gewenschte eind ware gekomen, dan zou toch de strijdvraag als zoodanig in den kring van het rustige economische onderzoek zijn getrokken en de kiem voor nadere behandeling zijn gelegd.

Het is begrijpelijk, dat de behoefte om zich te uiten bij de mannen van het vak zóó sterk is geweest, dat de eischen van het economische beoog in het gedrang raakten. Gaven reeds de woorden, waarmede de Minister van Arbeid de werkzaamheden van de Sub-Commissie inleidde en het Socialisatierapport van de S.D.A.P. hiertoe aanleiding, blijkt het verslag van de Staats-Socialisatiecommissie vormde eveneens de bij velen bestaande opvatting, dat de handeldrijvende middenstand het leven dunder maakte, een onderwerp van bespreking, terwijl voorts onder meer in het boven aangehaalde verslag van het Gemeentelijke Bureau van Statistiek te Amsterdam was vermeld, dat bij alle klachten van de laatste jaren over de duurte van het leven, de bedenking, dat wellicht de producent of de winkelier te groote winsten neemt, zoo niet uitdrukkelijk, dan toch onder bedekking werd geuit.

Maar wat begrijpelijk is, is daarom nog niet juist.

* * *

Wat in het eene opzicht niet zonder bedenking is, kan in een ander verband echter zeer wel tot voldoening strekken; en zoo konden de onderzoekers-verslaggevers, de heeren J. van Altena Cz. en O. van Biessum, juist doordat zij niet door de opdracht van de Sub-Commissie werden belemmerd, door hun volledige kennis van het onderwerp, groot doorzettingsvermogen en goed beleid, een overzicht van den toestand in het kruideniersvak scheppen, dat tot het belangrijkste behoort, dat sinds jaren op middenstandsgebied hier te lande is verschenen.

Zij onderzochten daartoe niet minder dan 643 krui-

denierszaken, met te zamen 872 winkels, gevestigd te 's-Gravenhage, Amsterdam, Oude Pekela, Tilburg, Brunssum en Putten. Het onderzoek te 's-Gravenhage diende mede tot toetsing van de werkwijze in de andere gemeenten; uit Amsterdam waren talrijke klachten over den toestand in het bedrijf vernomen, terwijl het overigens ondenkbaar ware, de hoofdstad buiten beschouwing te laten. Op Putten viel de keus, omdat dit een voorbeeld van een op zichzelf staande plattelandsgemeente is, op Oude Pekela als afgelegen fabrieksdorp met een talrijke arbeidersbevolking en voorts voor het Zuiden op Tilburg, omdat daar, naast een talrijke arbeidersbevolking, ook de middenstand behoorlijk vertegenwoordigd is en op Brunssum, om de mijnstreek van Zuid-Limburg tot haar recht te doen komen.

Behalve uit hetgeen hierboven reeds op dit stuk werd medegedeeld, krijgt men een indruk van de moeielijkheden, waarvoor de onderzoekers zich zagen geplaatst, door hun opmerking, dat in geen van de te 's-Gravenhage onderzochte gevallen gegevens betreffende de omzetten van de verschillende kruidenierswaren afzonderlijk konden worden verstrekt, terwijl navraag leerde, dat zulks ter plaatse algemeen tot de onmogelijkheden werd gerekend en ook in de andere gemeenten de kruidenier bijna nooit in staat was, aan de hand van zijn boeken aan te toonen, hoeveel hij van elk zijner artikelen omzette, zelfs niet van de belangrijkste. De verkoopen van de kruideniers vinden echter hun tegenhanger in de inkoop van de verbruikers en daar deze uit de huishoudrekeningen van de Gemeentelijke Statistische Bureau's te Amsterdam en te 's-Gravenhage in hun onderlinge verhouding kunnen worden afgeleid, kon, ondanks het ontbreken van rechtstreeksche gegevens, toch bij benadering worden vastgesteld, in welke verhouding de waarde van den omzet der afzonderlijke artikelen tot den geheelen omzet moest hebben gestaan. Opgaven van een winkelbedrijf te Amsterdam verleenden aan deze schattingen steun.

Nadat de vragenlijst, waarvan de onderzoekers zich bedienden, geheel was ingevuld, werd ter plaatse van het onderzoek en op de lijst zelve, met gebruikmaking van de verstrekte gegevens, een exploitatie-overzicht samengesteld en een berekening van het in de zaak gestoken eigen kapitaal gemaakt. Herhaaldelijk kwam het daarbij voor, dat een kruidenier, die bij het schatten van zijn bruto-winst aarzelde, met zekerheid wist te vertellen, of hij gedurende het laatste jaar vooruitging of inteerde, terwijl hij ook wel een vermoedelijk bedrag kon noemen. Bij een verschil tusschen de laatste mondelinge opgaven en de gegevens van de vragenlijst, werd de oorzaak daarvan opgespoord, terwijl bij overeenstemming de verstrekte inlichtingen, en dus ook de opgegeven bruto-winst, juist werden geacht. Deze bruto-winst werd bovendien aan de hand van de, door den winkelier verstrekte en door de onderzoekers getoetste, in- en verkoopprijzen berekend, zoodat de gemiddelde bruto-winst, die het uitgangspunt voor de samenstelling van het exploitatie-overzicht en de beschouwingen daaromtrent vormde, met veel grooter nauwkeurigheid werd geschat, dan men wellicht op het eerste gezicht zou vermoeden.

Toen, op de vermelde wijze, de samenstelling van iedere duizend gulden omzet bij benadering was vastgesteld, werd langs twee wegen de bruto-winst over dit bedrag berekend. In de eerste plaats, door de gemiddelde winst op groepen van artikelen tot uitgangspunt te nemen, waarbij bleek, dat de bruto-winst van den kruidenier te 's-Gravenhage de 20 pCt. niet overschrijft en als regel daar beneden blijft. Deze uitkomst strookt met die van de, door de onderzoekers getoetste, exploitatie-overzichten van Haagsche kruidenierswinkels, die in 41 van de 48 gevallen een lagere winst vermelden. Daar tijdens het te Amsterdam ingestelde onderzoek veel nauwkeuriger ge-

gevens werden verkregen, dan tot daaraan toe ter beschikking stonden, werd de herleiding verscherpt, door de winst niet groepsge wijze, doch artikel voor artikel te berekenen; op grond van deze werkwijze werd de bruto-winst op kruidenierswaren, verminderd met kortingen, te 's-Gravenhage op 18,44 pCt. en te Amsterdam op 17,86 pCt. vastgesteld, hetgeen opnieuw vrijwel met de door de kruideniers zelf opgegeven winsten overeenkwam.

De bewerking van de bruto-winsten voortzettend, maakten de onderzoekers uitvoerige berekeningen van het werkelijke overschot of tekort, om vervolgens het theoretisch overschot of tekort te leeren kennen, door bovendien de door den kruidenier bespaarde kosten — als loon van vrouw en kinderen, rente van eigen kapitaal en niet of te weinig in aanmerking genomen huur — in mindering te brengen. Deze uitkomsten werden tot een staat van gemiddelde exploitatiecijfers in iedere gemeente samengevoegd.

Het zorgelijke beeld, dat deze verzamelstaat biedt, wordt door het raadplegen van de daaraan ten grondslag liggende getallenreeksen vele malen versterkt. Telkens en telkens wijzen tekorten erop, dat de kruidenier meer opnam, dan hij in zijn zaak verdiende. Velen teerden dus in en leefden, voor zoover zij geen eigen kapitaal bezaten, van het crediet van hun leveranciers. Dat zoo'n bedrijf tenslotte moet spaak loopen is duidelijk; maar de ervaring leert, dat die toestand lang kan worden gerekt. Een verschijnsel, dat zich ook in andere deelen van het kleinbedrijf, bij voorbeeld den boekhandel, bij herhaling voordoet. Het kleine winkeltje wordt in het leven gehouden, om het geld, dat er in steekt. Iedere maand komen er hier te lande 450 kruidenierszaken en -zaakjes bij en sterven er 400 af, iedere maand wordt mitsdien door 400 menschen een zekere som gelds aan het kruideniersbedrijf ten offer gebracht!

In het overzicht, dat de winsten op verschillende kruidenierswaren te 's-Gravenhage vermeldt, is vrijwel alle regelmaat zoek; overeenstemming tusschen de winsten op artikelen, die op dezelfde wijze worden verkocht, ontbreekt. Hetzelfde geldt ten aanzien van den staat, waarin de winsten op suiker in de verschillende gemeenten voorkomen. De één verdient hierop vijf maal zooveel als de ander! De mededinging oefent natuurlijk een verevenenden invloed op de prijzen uit; doch hoe ontstaan dan die verschillen. Hoe is het mogelijk, dat — binnen zoo ruime grenzen — klaarblijkelijk wordt gemaakt, wat er te maken valt? Men voelt, hoe hier weder de vraag naar de maatschappelijk noodzakelijke verdeelingskosten opkomt.

Gelijk voor de hand ligt, bood het onderzoek ruimschoots gelegenheid, om het persoonlijk gevoelen van de winkeliers over de toestanden van hun bedrijf te leeren kennen. De daarbij mondeling en schriftelijke aan de onderzoekers gemaakte opmerkingen hebben zij in een levendig hoofdstuk „De kruidenier zelf aan het woord” samengevat. Deze mededeelingen zijn uiteraard meer stemmingsuitingen, dan den neerslag van critische waarneming en om die reden bezitten zij wellicht hun grootste waarde als bijdrage tot de zielkunde van den middenstand; zoo bestaat de overwegende invloed, die de kruideniers aan het verminderen van de koopkracht van hun klanten toekennen, grootendeels in hun verbeelding. Het verslag zelf doet reeds zien, hoe de begrippen „koopkracht” en „bestedingswijze” nog al eens werden verwisseld, terwijl anderzijds bijvoorbeeld Ir. B. Bölger in zijn, eveneens aan de Sub-Commissie uitgebracht, verslag van een onderzoek naar de loonen en de loonsverhoudingen in Nederland, de gevolgtrekking maakt, dat het toenemen van den welstand der arbeiders het stijgen van dien der geheele bevolking met ongeveer 10 pCt. overtreft en dat de arbeider met zijn tegenwoordig loon ongeveer 25 pCt. meer dan vóór den oorlog kan koopen. Doch, dank zij de vak-

kunde van de onderzoekers, konden verschillende opmerkingen over markten, venters, het aantal winkels, het groote winkelbedrijf, het merkartikel en het bepalen van den verkoops prijs tot hun recht komen, die het overwegen voor den econoom en den bedrijfshuishoudkundige over waard zijn.

Het slot is een beschrijving van de beteekenis van het kruideniersbedrijf in Nederland, waarbij in de eerste plaats een schatting van het aantal winkels wordt gemaakt. Zeer merkwaardig blijkt daaruit, dat het aantal kruidenierszaken naar verhouding grooter is, naar gelang de gemeenten kleiner zijn. De oorzaak van dit verschijnsel werd niet nader onderzocht; is deze wellicht in de hoogere eischen in de groote, dan in de kleine gemeenten gelegen, of in de mogelijkheid, meer klanten te bedienen, naarmate de bevolking dichter wordt?

Bij deze schatting sluit een berekening aan van den gezamenlijken omzet van den kleinhandel in kruidenierswaren, die op vier wijzen werd ondernomen. Als uitkomst daarvan werd een omzet van onderscheidenlijk 416, 381, 400 en 450 millioen gulden gevonden. Men vergelijke nu eens de veelzijdige belangstelling voor de bedreiging van onzen uitvoer naar Nederlandsch-Indië, groot 175 millioen gulden, met de bemoeienis van de openbare meening met het kruideniersbedrijf, dat met meer, dan het dubbele, nog maar een deel van het winkelbedrijf vormt!

* * *

Het is uiteraard niet doenlijk om, binnen het bestek van dit tijdschrift, meer dan een zwakken indruk te geven van den schat aan gegevens, die hier in zinnen en getallen is neergelegd; te minder, daar lang niet alle bijzonderheden met zooveel woorden in het verslag worden genoemd. Moge daarom het medegedeelde tot nadere kennisneming opwekken.

Hoe het verbeteren van de werkwijze in het kruideniersbedrijf tot stand moet komen, daaromtrent loopen de meeningen zeer uiteen. In het begin van dit jaar kwam een overleg tusschen de vertegenwoordigers van de bedrijfsverenigingen in het kruideniersvak en die van de daartoe samenwerkende fabrikanten en invoerhandelaren tot stand, waarbij maatregelen tot het handhaven van vaste verkoopsprizen voor een groot aantal verbruiks goederen, onder bedreiging van uitsluiting van levering in geval van het verlagen van de prijzen anders dan bij overeenkomst, onder het oog werden gezien. Wijst eenerzijds het stichten van commissies van beraad over tal van onderwerpen, de goederenverdeling betreffende, door de vereenigingen van winkeliers en die van huisvrouwen in verschillende plaatsen op de neiging, aangelegenheden van dezen aard buiten den kring van de overheidsbemoeienis te behandelen, daarnaast staan pogingen, om met behulp van de overheid regelingen te scheppen, als die op het stuk van de prijszetting, de uitverkoop, het aantal winkels, den venthandel en den waarborg van den inhoud en de hoeveelheid bij verpakte goederen.

Voor al dit streven heeft het ingestelde onderzoek een hechten grondslag gelegd en indien daardoor de te treffen voorzieningen, meer dan anders het geval ware geweest, tot het opheffen, dan wel het verminderen van een mogelijkerwijs bestaand verschil tusschen de bedrijfskosten van den kruidenier en de kosten van zijn maatschappelijk noodzakelijke bemoeienis met den goederenruil zullen leiden, dan zal tenslotte óók de aan de Sub-Commissie voor de Economische Politiek gestelde vraag, betreffende het verhoogen van den levensstandaard door de prijzen van de belangrijkste levensmiddelen, het begin van haar oplossing hebben gevonden.

Zw.

DE DINTA.

Het doel.

Het woord „Dinta” is in Nederland nog weinig of niet bekend.

In Duitschland daarentegen weet ieder, die bekend is met het industriele leven, dat Dinta is een afkorting voor „Deutsches Institut für technische Arbeitsschulung” en dat dit instituut is een stichting van de grootindustrie in Westfalen, gevestigd te Dusseldorf. Waar de Dinta pas eenige jaren oud is en in dien korten tijd al tot een fiksch knaap is opgegroeid, is het wellicht van belang er hier iets over mede te deelen.¹⁾

De stichters van de Dinta gaan van de gedachte uit, dat in den tegenwoordigen tijd veel te weinig wordt gelet op de menschelijke persoonlijkheid van den arbeider. Men geeft zich veel moeite om machines en gereedschappen tot in de kleinste onderdeelen te volmaken. Dat is ook noodig en goed. Maar het is nog veel belangrijker, of de mensch, die dat doode materiaal moet bedienen, behoorlijk is gevormd. Aan die vorming wordt, aldus de stichters van de Dinta, nog veel te weinig gedaan. Zeker, het lichamenlijk welzijn van den arbeider staat in het middelpunt der algemeene belangstelling. De industriestaten hebben allen hun sociale wetgeving, welke den arbeider tegen gevaarlijken en te langdurigen arbeid, en de gevolgen daarvan, beschermt. Maar daarmee is alleen het *lichaam* van den arbeider verzorgd. Wij moeten verder gaan en onze aandacht geven aan den *persoon*, aan het *karakter* van den arbeidenden mensch. Er is nog zoo weinig arbeidsvreugde. De industrie ontdekt daarvan de nadeelen, want een arbeider, die zijn werk met tegenzin verricht, kan onmogelijk de prestaties leveren van hem, die met lust tot den arbeid is beziel. Hoe kan de arbeidsvreugde worden verhoogd? Door te begrijpen, dat wij hier staan voor een zielkundig vraagstuk, dat alleen kan worden opgelost, wanneer de lusteloosheid, waaronder menige arbeider werkt, wordt weggenomen.

Ziehier in het kort de gedachtengang van de stichters der Dinta. Het doel, dat zij nastreven, is derhalve voornamelijk de vermeerdering van de productiviteit van den arbeid. De vorming van den mensch wordt nagestreefd om de voortbrenging te verhoogen. Het opvoedkundige vraagstuk, dat de Dinta wil oplossen, wordt gesteld niet in het belang van den mensch zelf, maar in het belang van de productie. Het motief is economisch, niet ethisch. Daarmede is de arbeid, die hier wordt ondernomen, uiteraard niet gebrandmerkt. De industrie is geen instituut voor zedelijke opvoeding. Maar wel moet hierop worden gewezen, omdat, zooals wij straks zullen zien, vele vakvereeningen met wantrouwen de Dinta gadeslaan en dit o.i. mede zijn oorsprong vindt in de vrees, dat alle andere belangen van den arbeider aan die van de productiviteit ondergeschikt gemaakt zullen worden.

Tot nu toe strekt het arbeidsveld der Dinta zich voornamelijk uit over de industrie in Westfalen. Intusschen heeft het instituut ook met ondernemingen in het overige gedeelte van Duitschland contact. In het laatste jaaroverzicht wordt zelfs melding gemaakt van een Oostenrijksche Dinta, die als filiaal der Duitse, haar arbeid in Oostenrijksche ondernemingen is begonnen. Onder de bedrijven in Duitschland, welke bij de Dinta zijn aangesloten, trekken vooral de aandacht vele Westfaalsche mijnondernemingen en machinefabrieken.

De opleiding.

De vraag doet zich thans, voor: langs welken weg tracht de Dinta haar doel te bereiken?

Uit den naam „Deutsches Institut für technische Arbeitsschulung” blijkt reeds, dat op de arbeidsscholing veel nadruk wordt gelegd. Dat beteekent in de eerste plaats, dat men den arbeider technische kennis wil bijbrengen. Men moet kostbare machines alleen

toevertrouwen aan personen, die hebben geleerd met machines om te gaan. Alle arbeiders, ook de „ongeschoolden” moeten daarom een opleiding ontvangen.

De gewone gang van zaken is deze, dat jeugdige arbeiders psychotechnisch worden gekeurd. Heeft het onderzoek een gunstig resultaat, dan wordt de leerling in de „leerwerkplaats” opgenomen. Dit is een van de eigenlijke onderneming afgezonderde ruimte, waar de leerlingen gedurende de eerste jaren gezamenlijk worden opgeleid, zonder met het overige personeel in aanraking te komen. Naast de leerwerkplaats heeft de onderneming zijn „leerschool”. Hier wordt de stof, die in de leerwerkplaats *practisch* wordt gegeven, *theoretisch* behandeld. Meestal duurt de geheele opleiding ongeveer vier jaren. De Dinta heeft thans in ongeveer 70 groote ondernemingen de opleiding aldus georganiseerd.

Intusschen is hiermede alleen een waarborg voor technische kennis gegeven. De vorming van den mensch moet nog op andere wijze worden bevorderd. Een van de beste middelen om dit te bereiken is volgens de Dinta, dat de ingenieur, die de leerlingen moet onderwijzen, ook in hun spel en in hun ontspanning met hen medeleeft. Op deze wijze ontstaat een band van mensch tot mensch, welke den arbeid in de fabriek ten goed komt. Zoo kan men de ingenieurs van de Dinta op vrije middagen en avonden met hun leerlingen zien turnen, zwemmen, tochten maken, musiceeren en tooneelspelen. De ingenieur moet dus, naast zijn technische kennis, ook „bedrijfs-paedagoog” zijn. Niet iedere ingenieur zal deze taak van nature even gemakkelijk afgaan. Ook hier geeft de Dinta de noodige leiding. Reeds een kleine honderd ingenieurs zijn door de Dinta voor hun functie van „mensenleiders” gevormd en in de industrie geplaatst.

De arbeidscourant.

Ook voor de oudere arbeiders moet worden gestreefd naar meer contact tusschen den ondernemer en zijn arbeiders.

Om dit te bereiken hebben enkele ondernemers „Werkfeste” ingesteld, waarbij ook de ondernemer zelf tegenwoordig is. Sommige Dinta-enthousiasten gaan nog verder en droomen van een „Arbeitskult”, welke door „Sprüche und Zeremonien, durch gemeinsame Riten und Formen das innere Wesen der Arbeit, dem groszen Gehalt der Werkätigkeit zur Erscheinung und dadurch zum bewussten Erleben” moeten brengen.¹⁾ Dichter bij de praktische mogelijkheid blijft het uitgeven van „arbeidscouranten”. Gelijk men weet, zijn dergelijke fabrieksboden ook bij enkele groote ondernemingen in ons land niet onbekend.

Met de arbeidscourant wordt voornamelijk tweërlei beoogd.

In de eerste plaats is zij voor den ondernemer het middel om het contact met zijn arbeiders te onderhouden. Volgens de Dinta heeft het „zwarte bord”, waarop de mededeelingen van den ondernemer, aan alle arbeiders tegelijk en bovendien kort van inhoud, worden bekend gemaakt, zijn tijd gehad. Wanneer de ondernemer aan al zijn arbeiders iets heeft mede te deelen, dan moet hij dit niet *massaal* doen, maar *individueel*, nl. in de courant, die elken arbeider wordt toegezonden. Daardoor zal de arbeider meer het gevoel hebben, dat de ondernemer hem persoonlijk iets heeft te zeggen en het medegedeelde beter in zich opnemen. Bovendien geeft het zwarte bord alleen de gelegenheid aan te kondigen, dat er dit of dat moet gebeuren. De vraag naar het „waarom”, die ook de arbeider stelt, komt op die wijze te weinig tot zijn recht. In de arbeidscourant daarentegen kan men den arbeider nader uitleggen, wat de reden is van een nieuw ingevoerde werkwijze. Die nadere uitleg is noodig, want als redelijk wezen heeft

¹⁾ Dr. Paul Osthold, een van de leiders van het instituut, was zoo vriendelijk mij in ruime mate de noodige gegevens te verschaffen.

¹⁾ Prof. Dr. Ernst Horneffer, *Der Ingenieur als Erzieher* (Baedeker-Verlag, Essen), pag. 57. Van denzelfden schrijver is het mooie boekje „Der Weg zur Arbeitsfreude” (Reimar Hobbing, Berlin).

de arbeider er aanspraak op, dat van hem geen kadaverdiscipline wordt verlangd.

In het algemeen — en hiermede komen wij aan het tweede doel van de arbeidscourant — wordt beoogd den arbeider met het bedrijf te doen medeleven. Door de sterk doorgevoerde arbeidsverdeling ziet elke arbeider maar een heel klein deeltje van den dagelijkschen bedrijfspgang. De arbeidscourant moet dit tekort aanvullen door eenvoudige artikelen, die den belangstellenden arbeider eenigen kijk op het technische en commercieele terrein van het groote bedrijfsleven bijbrengen en hem den samenhang daarvan met zijn eigen arbeid, doen zien.

Het redigeeren van dergelijke bladen is een moeilijke taak. Weinigen is het gegeven om hier den juisten toon te treffen. Dit zal dan ook wel de reden zijn, dat de meeste onder leiding van het bureau van de Dinta zelve worden geredigeerd. Daardoor kan gebruik gemaakt worden van de rijke ervaring, waarover men ten aanzien van dit onderwerp op dit eene centrale punt meer en meer gaat beschikken. Uiteraard heeft deze regeling het bezwaar, dat het individueele karakter, dat in verband met de eigenaardigheden van iedere onderneming, aan iedere courant moet worden gegeven, gemakkelijk verloren gaat. Men heeft getracht deze moeilijkheid te ondervangen, door in elke onderneming, waar een courant verschijnt, een correspondent aan te stellen, die voortdurend met het bureau van de Dinta in contact staat. Hij kan het bureau doen weten, hoe op de verschillende artikelen wordt gereageerd en in welke richting verder moet worden gewerkt. Politieke onderwerpen worden streng vermeden.

De vraag of de arbeidscourant aan haar doel heeft beantwoord, is niet gemakkelijk te beantwoorden. Prof. Horneffer, gelijk wij boven zagen misschien een wat al te groote Dinta-enthousiast, merkt op, dat zij „mit regsten Eifer von der Arbeiterschaft begehrt und gelesen werden”. Intusschen zegt het toch iets, dat, terwijl de Dinta nog pas eenige jaren bestaat, thans reeds 76 couranten worden uitgegeven, met een gezamenlijke oplage van een half miljoen exemplaren!

Wij zouden te uitvoerig worden, wanneer wij ook nog stilstonden bij de andere middelen, waarmee de Dinta haar doel tracht te bereiken. Men krijgt den indruk, dat de arbeidsscholing en de arbeidscourant een zeer voorname rol spelen. Vermelden wij nog hoe bijv. de groote Gelsenkirchener Bergwerks A. G. de arbeidsvreugde van den arbeider, die nog in de kracht van zijn leven is, tracht te bevorderen, o.a. door den vrees voor gebrek op den ouden dag, weg te nemen. Deze onderneming heeft nl. 130 arbeiders, die lang bij haar in dienstbetrekking zijn geweest en den 65-jarigen leeftijd hebben bereikt, in een werkplaats vereenigd, waar zij met lichten, maar productieven arbeid worden bezig gehouden. Zij kunnen daarmede nog een loon verdienen, dat 75—80 pCt. van het normale arbeidsinkomen bedraagt, zoodat dezulken niet zijn aangewezen op de algemeene liefdadigheid of afhankelijk van ondersteuning hunner kinderen.

De houding der vakverenigingen.

Het is te begrijpen, dat de leiders der Deutsche vakverenigingen groote belangstelling aan den dag leggen voor den nieuwen arbeid, die door de Dinta wordt ondernomen. Velen staan er met antipathie tegenover. Wanneer men de titels leest van de artikelen, waarin de bezwaren worden ontwikkeld, dan gevoelt men reeds ongeveer, uit welken hoek de wind waait. Opschriften als „Bedrijfsfascisme, Militair gedril, Hoe men ons wil vangen”, e.d. spreken ten dezen voor zichzelf. In het bijzonder de socialistische vakverenigingen doen een dergelijk geluid hooren. De houding der christelijke vakverenigingen getuigt van meer waardeering, vooral in het laatste jaar. Dit verschil is alleszins verklaarbaar. Het streven van de Dinta is er op gericht den arbeider met het huidige productieproces te verzoenen. Het is mede een

poging om den arbeider het huidige productieproces meer te doen waardeeren. Slaagt deze poging, dan valt de grondslag van de sociaal-democratie, dat alleen een gesocialiseerde maatschappij den arbeider de rechtspositie kan geven, die hem toekomt, weg. De christelijke vakverenigingen daarentegen willen het huidige productieproces, zij het op enkele punten belangrijk gewijzigd, handhaven. Zij streven naar verbetering op den grondslag der tegenwoordige economische orde. Een pogen als dat van de Dinta vindt daarom uiteraard bij hen eerder waardeering.

Overigens zijn er nog voldoende punten, die tot een wrijving tusschen Dinta en vakvereniging aanleiding kunnen geven.

Daar is bij de leiders der vakverenigingen vooreerst de vrees, dat het doel van de Dinta is, de arbeiders van de vakverenigingen los te weeken. Bij hen geldt de opvatting, dat weliswaar de fabriek op den arbeider als *arbeider* beslag legt, maar dat daartegenover de arbeider als *mensch* aan de vakvereniging toebehoort. Het geheele program van de Dinta gaat daar lijnrecht tegen in. De Dinta wil, evenzeer als de vakvereniging, de persoonlijkheid van den arbeider beïnvloeden. Zij eischt ook den mensch in den arbeider voor den werkgever op. Vandaar dat de leerlingen in de ondernemingen in een afzonderlijke werkplaats bij elkaar worden gebracht, een streven, dat door de vakvereniging wordt uitgelegd als een poging om de jongeren aan den invloed der ouderen, die hen van het nut der vakvereniging doordringen, te onttrekken. Het feit, dat de Dinta is doorgedrongen op een terrein, waarop de vakvereniging tot nu toe alleenheerscher was; leidt aldus tot moeilijkheden.

Wrijving wordt ook veroorzaakt, doordat de Dinta zich zooveel met arbeidsscholing bezig houdt. Jarenlang hebben de vakverenigingen hun taak beperkt tot het streven naar verbetering der loonen en andere arbeidsvoorwaarden voor hun leden. Tegenwoordig willen zij een veel breeder terrein bestrijken. Zij zijn zich meer en meer o.a. ook op het gebied der vakopleiding gaan bewegen. Met name in Duitschland is dat het geval. Zoowel de moderne als de christelijke vakverenigingen hebben hun programma's voor vakopleiding, welke zij trachten door te voeren. Nu komt ineens de Dinta met het beginsel, dat de opleiding uitsluitend een zaak van den werkgever is en dat de leiders der vakverenigingen daar niets mede te maken hebben. Het is verklaarbaar, dat deze daartegen opkomen en niet een terrein willen afstaan, waarop zij meenen nog een groote taak te hebben.

Wanneer de vakverenigingen de Dinta verwijten, dat zij de arbeiders tot slaven van den werkgever wil maken, dan steekt daarin zeer veel overdrijving. Wij hebben boven gezien, dat het streven er juist op is gericht een geschoolden arbeider te vormen en zijn persoonlijkheid te ontplooien. Een dergelijke methode is weinig geschikt om slavenzielen te kweken. Maar wel steekt in den arbeid van de Dinta een ander gevaar. Zooals wij reeds boven opmerkten, heeft heel dit streven een economisch doel, nl. verhooging van de productiviteit van den arbeid. Al die minutieuze zorgen, welke aan de vorming van den arbeider worden ten koste gelegd, zij zijn alle ondergeschikt aan het industriele doel, dat er mede wordt beoogd. Nu is het gevaar niet denkbeeldig, dat op die wijze het geheele leven van den mensch wordt dienstbaar gemaakt aan het eene oogmerk: hem af te richten voor de industrie. Ook de ontspanning moet er immers op gericht zijn den arbeider meer geschikt te maken voor zijn taak in het productieproces. De vraag rijst of er voor den arbeider niet iets onverdragelijks moet gaan schuilen in de gedachte, dat ook zijn leven buiten de fabriek door het industriele doel moet worden beheerscht. Wij kunnen ons indenken, dat er straks arbeiders zullen zijn, die voor een prachtige excursie onder leiding van de Dinta naar Berlijn bedanken en er de voorkeur aan geven op een vrijen middag met elkaar een flinke wandeling te gaan maken. De zucht

naar vrijheid is een machtige factor. Wanneer men den mensch niet voldoende gelegenheid geeft, zichzelf te zijn, dan zal hij alles doen wat mogelijk is om aan den band, dien men hem wil aanleggen, te ontkomen. Indien dit het resultaat zou zijn, dan zou de Dinta precies het tegenovergestelde bereiken van hetgeen zij bedoelt.

Van de middelen, welke de Dinta voorstaat, zijn sommige ook in ondernemingen hier te lande niet onbekend. Het nieuwe in den arbeid van de Dinta schuilt o.i. vooral hierin, dat de maatregelen, waarmee men de persoonlijkheid van den arbeider tracht te beïnvloeden, een sluitend systematisch geheel vormen. Bovendien zit hier het streven voor, van uit één centraal punt vormend op de psyche van alle industriële arbeiders in te werken. Intusschen schijnt ons de tijd om over den arbeid der Dinta een behoorlijk oordeel te vellen nog niet gekomen. Daarvoor is alles nog te veel in het aanvangsstadium. Het doel van ons artikel was slechts te wijzen op deze nieuwe organisatie, welke, ook indien men met haar werkwijze niet geheel instemt, toch de volle aandacht verdient.

Mr. Dr. A. A. VAN RHIJN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE CONCENTRATIEBEWEGING IN HET AMERIKAANSCH BANKWEZEN.

De structuur van het Amerikaansche bankwezen wordt gekenmerkt door een zeer sterke mate van versplintering. Het is opgebouwd uit duizenden zelfstandige banken, waarvan de meeste een zeer klein kapitaal hebben; concentratie naar Europeesch model, waarbij de vorming van een over het gansche land verbreid filiaalennet op den voorgrond stond, ontbreekt, al is ook een ontwikkeling te constateeren, die, zooals uit het volgende zal blijken, een gedeelte van het Amerikaansche bankwezen binnen een zeer kort tijdsverloop geheel heeft gereconstrueerd.

De oorzaken der decentralisatie dienen voornamelijk te worden gezocht in de bestaande wettelijke belemmeringen. Voor de grootste groep der Amerikaansche banken, de state banks en trust companies, gelden de wetsbepalingen van den staat, waarin zij zijn gevestigd, welke veelal de oprichting van filialen verbieden. Voor de national banks geldt de National Bank Act van 1864, die volgens de jurisprudentie eveneens de oprichting van filialen verbiedt en als eenige uitzondering aan state banks, die in national banks worden omgezet, het behoud harer filialen toestaat. De Clayton Act (1914) bepaalde oorspronkelijk, dat niemand commissaris, directeur of beampte van meer dan één national bank of van een dergelijke bank en een of meer andere banken mocht zijn. In 1916 is dit voorschrift in zoover verzacht, dat, wanneer geen „substantial competition” aanwezig is, de Federal Reserve Board vergunning kan geven om commissariaten, enz. van hoogstens drie banken in één persoon te vereenigen. Bovendien spelen andere factoren een rol: de publieke opinie vreest de gevaren eener „money trust”, de kleine banken verzetten zich heftig tegen hunne uitroeiing, locale trots en conservatisme dragen het hunne bij. Als eenig steekhoudend argument voor het bestaande systeem kan worden aangevoerd, dat in pas in ontginning gebrachte streken de „unit bank” groote voordeelen boven het filiaal eener groote bank bezit.

Niettemin hebben de economische tendenzen, die elders tot concentratie leidden en waarvan in de eerste plaats de groeiende credietbehoefte der zich sterk concentreerende industrie genoemd dienen te worden, in de Vereenigde Staten evengoed hun invloed doen gelden. Bovendien heeft reeds vóór den oorlog de decentralisatie van het Amerikaansche bankwezen zelf reacties, gericht op vermindering der daaraan verbonden nadeelen, in het leven geroepen.

Het gevolg van de groote uitbreiding der verlangde

credieten was enerzijds, dat verschillende banken tot uitbreiding van haar kapitaal overgingen, teneinde de noodzakelijk geachte verhouding tusschen eige middelen en verstrekte credieten niet geheel te verbreken; anderzijds, dat belangengemeenschappen tusschen verschillende banken onderling in de hoofdsteden en met name te New York tot stand kwamen. De laatste voltrokken zich voornamelijk op initiatief der groote particuliere bankhuizen en namen meestal den vorm aan van vaste emissie-syndicaten onder leiding der bankfirma's. Zij gingen niet zelden gepaard met de verwerving door deze laatste van een, tegenover de versnipperde majoriteit dikwijls zeer krachtige, minderheid der aandelen van de bankinstellingen.

De relaties tusschen de banken in de centra en die in de provincie, ontstaan door de destijds vigeerende bepalingen, volgens welke een gedeelte van de wettelijke reserves der laatstbedoelde banken bij instituten in de centra moest berusten, en door het zich sterk ontwikkelend chèqueverkeer, zijn reeds van ouden datum. Hierdoor hadden de banken in de groote steden een kring van correspondenten verkregen, die in sommige opzichten de functies van eigen filialen verrichtten. In tegenstelling tot de verwachting heeft de centralisatie, die door de Federal Reserve Act in de reserves van de Amerikaansche banken is tot stand gekomen, geen verandering van betekenis in deze relaties gebracht.

De oprichting van filialen, voorzover de wet zulks toeliet, had een zekeren omvang aangenomen; het aantal filialen, dat in 1900 nog slechts 60 bedroeg, was in 1913 tot 462 gestegen. Wegens den vermelden weerstand tegen dezen openlijken vorm van concentratie beperkte zij zich echter tot enkele staten.

Fusies tusschen bankinstellingen hadden reeds op beperkte schaal plaats gevonden. Het samengaan van twee national banks was echter slechts mogelijk door liquidatie van een van beiden, terwijl aan een dergelijke bank samensmelting met een state bank of trust company verboden was en ook de staatswetten veelal belemmerende bepalingen bevatten.

De wettelijke begrenzing harer werkzaamheden, ten slotte, bewerkstelligde, dat verschillende banken aansluiting zochten bij instituten met ruimer bevoegdheden of zelf dergelijke instituten oprichtten. National banks bijv. breidden haar terrein uit met trustee-werkzaamheden door de oprichting van in naam zelfstandige ondernemingen, waarvan de aandelen aan de aandeelhouders der hoofdbank werden uitgereikt, een constructie, die gekozen moest worden, omdat aan national banks het in portefeuille hebben van aandelen verboden is.

Het blijkt dus, dat ook in het Amerikaansche bankwezen een zekere mate van concentratie — zij het gedeeltelijk onder de oppervlakte — was te constateeren. De meest voorkomende gevallen gaven echter slechts een band, die de onafhankelijkheid der betrokken banken geheel intact liet, en beantwoordden dus slechts in geringe mate aan het gestelde doel, terwijl de meer straffe vormen van concentratie zeer zeldzaam waren en eerst na overwinning van talrijke hindernissen hun beslag konden krijgen.

Ongeveer sedert het einde van den wereldoorlog teekent zich een versterking der geschetste concentratietendenzen af, die in de laatste jaren een versneld tempo heeft aangenomen.

Daar de Vereenigde Staten de eerste plaats in de rij der kapitaalexporterende landen wisten te bezetten, zagen de banken zich geplaatst voor tot dusver ongekende emissiewerkzaamheden. De bij de financiering van den oorlog op dit gebied opgedane ervaring was hiervoor van groote waarde, doch plaatsing van effecten op groote schaal bleek slechts doorvoerbaar voor groote instituten, die over een goed georganiseerd net van onderhoorige banken beschikten.

De sterk toegenomen concentratie in het Amerikaansche bedrijfsleven versterkte eveneens de gelijk-

soortige beweging in het bankwezen; daarbij kwam nog, dat de financieringsmethoden zich zoodanig wijzigden, dat daardoor een nauwere relatie tusschen banken en industrie ontstaan is (meer en meer werd voor de verkrijging van lang kapitaal een beroep op de tusschenkomst der banken gedaan; ook de door het Federal Reserve System met succes gepropageerde vervanging van de promesse door het bankaccept werkte in dezelfde richting).

De concurrentie tusschen de banken onderling in de steden had voortdurend scherpere vormen aangenomen en de onkosten waren hierdoor zoo opgedreven, dat ook uit dezen hoofde van concentratie gunstige resultaten werden verwacht.

De veelvuldig voorkomende faillissementen, eindelijk, van voornamelijk kleine of in kleine plaatsen gevestigde banken (in de afgelopen 6 jaar kwamen er niet minder dan 4148 voor) hebben niet slechts bij voortduring de aandacht op de nadeelen van het bestaande stelsel gevestigd, doch ook rechtstreeks het concentratieproces versterkt, doordat in moeilijkheden verkeerende banken tot gunstige condities door sterkere zusters konden worden overgenomen.

Ter verklaring der versnelling der concentratiebeweging in de laatste jaren kan bovendien nog gewezen worden op de ontwikkeling op de effectenbeurzen, die de gelegenheid schiep om tegen gunstige voorwaarden tot uitbreiding van kapitaal over te gaan, en op het feit, dat toen eenmaal het proces bij enkele der grootste banken was begonnen, hare collega's uit prestigeoverwegingen wel moesten volgen.

De volgende cijfers bewijzen, dat in den laatsten tijd de versplintering van het Amerikaansche bankwezen verminderd is. Het aantal banken was in de Vereenigde Staten tot 1921 gestegen, doordat het aantal oprichtingen dat der liquidaties en fusies overtrof (op 30 Juni van dat jaar bedroeg het 30.468 tegen 26.714 op denzelfden datum in 1914). Daarna is het voortdurend gedaald, tot 26.145 op 30 Juni 1928. De gemiddelde hoogte der activa per bank steeg van \$ 1 miljoen in 1914 op \$ 1.600.000 in 1921 en op \$ 2.700.000 in 1928.

Het concentratieproces voltrekt zich in de vormen, die hierboven kort zijn aangestipt. Daarnaast is een nieuwe nuance der commanditeering naar voren gekomen, waarbij een speciale holding company wordt opgericht, die de controle van een reeks van banken in één hand vereenigt.

Ten aanzien van de oprichting van bankfilialen zijn de wetsbepalingen voor de national banks eenigzins verzacht. Reeds in 1915 bepaalde de Comptroller of the Currency, dat national banks „additional offices” in hare vestigingsplaats mochten oprichten, wanneer de aldaar gevestigde state banks eenzelfde privilege bezaten. Zijn opvolger wist evenwel de werkzaamheden dier kantoren te beperken tot ontvangst van stortingen en uitbetaling van chèques. De Federal Reserve Board liet sedert 1 Februari 1924 geen state banks met filialen buiten haar vestigingsplaats meer als lid van het Federal Reserve System toe; waar het algemeen belang zulks eischte maakte hij echter uitzondering. De McFadden Act van 25 Februari 1927 legde in de wet neer, dat state banks bij toetreding tot het stelsel hare filialen mogen behouden, terwijl national banks in kleine plaatsen één, in grotere plaatsen twee, en in steden met meer dan 100.000 inwoners een door den Comptroller of the Currency vast te stellen aantal filialen binnen haar vestigingsplaats mogen oprichten. De wetgevingen der staten zijn daarentegen, met name sedert de genoemde wijziging der Federal Reserve Act, meer en meer overgegaan tot verbodsbepalingen, zoodat op 30 Juni 1928 de situatie voor state banks en trust companies aldus was samen te vatten: in 22 staten was de oprichting van filialen toegestaan (waarvan in 10 staten ook buiten de vestigingsplaats), in 20 staten was de oprichting van filialen verboden (in 8 staten was de

continuatie van reeds bestaande filialen mogelijk) en in 6 staten bestonden geen bepalingen, terwijl daar evenmin filialen waren opgericht.

Het aantal filialen, dat in 1919 nog slechts 857 bedroeg, beliep op 30 Juni 1924 2293 en op 30 Juni 1928 3230. Van deze filialen waren meer dan de helft in drie staten, nl. Californië, New York en Michigan, gevestigd, en meer dan 1500 daarvan in de steden San Francisco, Los Angeles, New York en Detroit, 847 waren ontstaan door omzetting van tevoren zelfstandige banken in filialen. Hoewel het aantal filialen dus sterk toeneemt en twee banken in Californië respectievelijk stelsels van 289 en 97 filialen hebben opgebouwd, terwijl één bank in New York over 66 filialen beschikt is, vergeleken met andere landen, de ontwikkeling op dit gebied nog zeer gering te noemen: slechts 3 pCt. van de Amerikaansche banken heeft één of meer filialen.

De versterking der concentratiebeweging kwam, behalve in de vermeerdering van het aantal filialen, het eerst tot uiting in den vorm van oprichting — door vrijwel alle groote banken — van securities companies, dochterinstellingen, waaraan het emissiebedrijf en alles wat daarmee samenhangt werd opgedragen, en die daarbij niet onderworpen zijn aan de voor de banken zelf geldende beperkende wetsbepalingen. In het geval van national banks werden de aandeelen der dochterondernemingen aan de aandeelhouders der hoofdbank uitgereikt of wel voor hen bij een trustee gedeponeerd. Ook de oprichting van verwante trust companies kwam herhaaldelijk voor; als voorbeeld uit den laatsten tijd moge genoemd worden de stichting van de J. Henry Schroeder Trust Company door het bekende emissiehuis.

De verschillende bankfusies, die in den laatsten tijd in de Vereenigde Staten plaats vonden, getuigen in nog sterker mate dan de in het bovenstaande besproken concentratievormen van het streven naar department banking, waarbij elke bank alle bankzaken, hetzij zelf, hetzij door tusschenkomst van een dochterinstituut, kan verrichten. Hoewel de national banks sedert de wetswijziging van 1918 onder dezelfde voorwaarden als trustee mogen optreden als trust companies, blijkt toch amalgamatie met een reeds bestaande trust company te verkiezen boven de oprichting van een eigen trustafdeeling. Bij dergelijke fusies wordt dikwijls de combinatie onder trust charter voortgezet. Het aantal national banks is dan ook in den laatsten tijd niet onbelangrijk gedaald.

Omtrent het totaal der plaats gevonden bankfusies ontbreken recente gegevens. De Federal Reserve Board publiceerde in haar rapport over 1928 eenige cijfers omtrent de amalgamaties, waarbij leden van het stelsel betrokken waren (hierbij zij opgemerkt, dat het stelsel slechts een derde van het aantal der Amerikaansche banken omvat, die evenwel drie vijfde van het totaal der deposito's bezitten). Het aantal dezer fusies was gedurende de eerste zes jaren van het bestaan van het stelsel gemiddeld 57, daarna overtrof het steeds de 100, om in 1926 op 154, in 1927 op 259 en in 1928 op 185 te stijgen. Samentelling van het aantal fusies geeft echter nog slechts een onvoldoende beeld van de beteekenis der concentratiebeweging. Ter aanvulling mogen enkele van de voornaamste samensmeltingen kortelings worden vermeld aan de hand van het volgende lijstje, dat eenige gegevens omtrent de negen grootste banken bevat.

Balanscijfers der 9 grootste banken, 31 December 1928
(in miljoenen \$).

	Kapitaal	Reserves	Totaal eigen middelen	Deposito's
1. National City Bank, New York	100	77,0	177,0	1.349,0
2. Chase National Bank, New York	60	79,0	139,0	1.126,8
3. Guaranty Trust Company, New York	40	65,1	105,1	842,4

4. Irving Trust Company, New York ..	40	55,0	95,0	734,4
5. Bank of Italy, N. T. & S. A., San Francisco	50	55,8	105,8	698,4
6. National Bank of Commerce, New York ..	25	48,3	73,3	672,9
7. Bankers Trust Company, New York ..	25	77,4	102,4	584,1
8. Continental National Bank & Trust Company, Chicago	35	55,6	90,6	536,6
9. Equitable Trust Company, New York ..	30	27,1	57,1	530,8

De National City Bank absorbeerde in 1926 de Peoples Trust Company (beschikkend over activa tot een totaal bedrag van \$ 250 miljoen) en hare dochterinstelling, de International Banking Corporation, waardoor zij de beschikking kreeg over een uitgebreid net van filialen in het buitenland. Een overeenkomst tot fusie met de Farmers Loan & Trust Company (met op 31 December 1928 \$ 33,1 miljoen eigen middelen en ongeveer \$ 250 miljoen deposito's), werd in April 1929 gepubliceerd; zij zal hiertoe haar kapitaal met \$ 10 miljoen vergrooten, de in ruil voor aandeelen National City Bank ontvangen trustaandeelen worden bij een trustee gedeponerd ten behoeve van de aandeelhouders der City Bank. De bankwerkzaamheden der Trust Company gaan op de City Bank over, zijn emissiebedrijf op de National City Company (wier \$ 60 miljoen aandeelen bij denzelfden trustee berusten). De trustafdeeling der City Bank gaat over op de Trust Company, die den naam van City Bank—Farmers Trust Company krijgt. Het bestuur van de drie instituten komt in dezelfde handen te berusten.

De Chase National Bank nam in 1921 het initiatief tot de concentratiebeweging der groote banken door absorptie van de Metropolitan National Bank. In 1925 volgde die van de American Foreign Banking Corporation, die haar filialen in het buitenland bezorgde, in 1926 die van de Mechanics & Metals National Bank, in 1927 die van de Mutual Bank of New York en in Januari 1929 die van de Garfield National Bank (waartoe haar kapitaal met \$ 1 miljoen werd verhoogd). Tegenover de laatste groote fusie van de National City Bank stelde de Chase Bank de hare met de American Express Company in ongeveer denzelfden vorm (de in ruil ontvangen aandeelen der Express Company, die als zelfstandig instituut blijft bestaan, worden uitgereikt aan de aandeelhouders van de beide Chase concerns — Chase National Bank en Chase Securities Corporation — waarvan het kapitaal met \$ 38 miljoen wordt verhoogd). De eigen middelen van de combinatie belopen meer dan \$ 283 miljoen.

De Guaranty Trust Company heeft in Mei 1929 de National Bank of Commerce, no. 6 van de lijst, opgenomen; de laatste heeft haar kapitaal met \$ 5 miljoen verhoogd en werd, in verband met de wettelijke bepalingen, omgezet in een state bank, die op haar beurt door de Trust company is geabsorbeerd. Op de basis van de cijfers van 31 December 1928 zou door deze combinatie de grootste bank van de Vereenigde Staten ontstaan, volgens die van 27 Maart 1929 heeft de National City Bank echter de leiding weten te behouden.

De Irving Trust Company, oorspronkelijk een trust company, werd in een national bank omgezet, om in 1923 door fusie met de Columbia Trust Company weer onder trust charter terug te keeren. Na verschillende samensmeltingen vereenigde zij zich in 1926 met de American Exchange Pacific National Bank (met \$ 277,5 miljoen activa). In de concentratiebeweging van den laatsten tijd heeft zij slechts aandeel genomen door herhaalde verhoogingen van haar kapitaal, de laatste hiervan vond plaats in April 1929.

De oprichting der Bankers Trust Company of New

York, in 1903, is als een der eerste symptomen der concentratiebeweging in het Amerikaansche bankwezen te beschouwen. Zij werd toch in het leven geroepen door een aantal banken te zamen teneinde de aan deze verboden werkzaamheden te verrichten. In 1911 absorbeerde zij de Mercantile Trust Company, in 1912 de Manhattan Trust Company, in 1917 de Astor Trust Company. In 1928 richtte zij een dochteronderneming op voor het emissiebedrijf. (Bankers Corporation of New York).

De Equitable Trust Company heeft in Mei 1929 de Seaboard National Bank (die op 31 December 1928 over \$ 26,9 miljoen eigen middelen en \$ 306 miljoen activa beschikte) door ruiling van aandeelen geabsorbeerd.

De Continental National Bank and Trust Company was in December 1927 ontstaan door de smelting van een tweetal groote banken te Chicago; zij absorbeerde in Maart 1929 de Illinois Merchant Trust Company, die op 31 December 1928 \$ 47,6 miljoen eigen middelen en \$ 374,5 miljoen deposito's had en verhoogde hiertoe haar kapitaal op \$ 75 miljoen.

Als tiende bank met een totaal aan deposito's, dat de \$ 500 miljoen overschrijdt, kan sedert Februari 1929 aan het lijstje worden toegevoegd de First National Bank of Chicago, ontstaan door fusie van de First National Bank of Chicago, de First Trust & Savings Bank en de Union Trust Company; de nieuwe bank heeft een kapitaal van \$ 24 miljoen, \$ 25,1 miljoen reserves en \$ 509,7 miljoen deposito's.

Speciale vermelding verdient de ontwikkeling der International Acceptance Bank, oorspronkelijk opgericht tot uitoefening van het acceptbedrijf, doch wier algemeene bankwerkzaamheden een zoodanige vlucht namen, dat zij, na eerst een trust company als dochterinstituut te hebben opgericht, thans het centrum is van een soortgelijke drie-eenheid als de National City Bank. Zij nam in Maart 1929 de Bank of the Manhattan Company over, waaraan alle trustwerkzaamheden van het concern werden overgedragen en richtte tegelijkertijd de International Manhattan Company als emissie-afdeeling op.

Als laatste fusie tusschen groote banken is nog te noemen die van de Hanover National Bank met de Central Union Trust Company; ook hier zal de nieuwe combinatie, welker eigen middelen ongeveer \$ 100 miljoen en welker activa ongeveer \$ 400 miljoen zullen bedragen, onder trust charter verder werkzaam zijn.

De verschillende concentratievormen worden in den laatsten tijd niet zelden verwezenlijkt door chain-banking, waarbij de dochteronderneming eener bank of een speciaal daartoe opgerichte vennootschap als holding company der aandeelen van een aantal juridisch zelfstandig gebleven banken optreedt en zoo hetzij practisch filialenstelsels mogelijk maakt buiten de daarvoor bij de wet gestelde grenzen, hetzij verschillende banken in één plaats onder hetzelfde bestuur vereenigt, hetzij — haar vleugels nog verder uitslaand — ketens van nauw samenwerkende of centraal geleide banken over een groot territorium doet ontstaan.

Het ligt voor de hand, dat de autoriteiten dezen gang van zaken, die zich, omdat de holding companies zelf geen bankzaken verrichten, aan haar controle onttrekt, met bezorgdheid gadeslaan, daar zij het principe van staatsstoezicht op het bankwezen ondergraaft en, meer nog dan de andere concentratievormen, in strijd is met de Amerikaansche traditie. Nauwkeurige gegevens ontbreken door het onderhandsche en voortdurend wisselend karakter dezer ontwikkeling. Behalve in Californië schijnt de chain-banking voornamelijk te bloeien in staten, waar filialen verboden zijn. Minnesota heeft de meeste ketens, de Federal Reserve Board registreerde hier één keten van 81, één van 35, één van 21 en meer dan

30 kleinere ketens van 5 tot 14 banken. Een drietal ketens heeft reeds nationale beteekenis erlangd; het totaal der bij dezen vorm van concentratie betrokken banken wordt op meer dan 2000 geschat.

De ontwikkeling van den grootsten keten, de Trans America groep, vormt een afzonderlijk hoofdstuk in de historie van de concentratiebeweging in de Vereenigde Staten. Zijn leider, de Italiaan Giannini, richtte in 1904 te San Francisco de Bank of Italy op met een kapitaal van \$ 150.000, welke bank hij tot grooten bloei wist te brengen, zoodat zij thans, als gevolg van expansie in elke richting, zoowel door absorptie van bestaande banken als door oprichting van filialen, als no. 5 op de lijst der grootste banken paraisseert. In 1924 stichtte Giannini de Bancitaly Corporation, met een kapitaal van \$ 5 miljoen, als holding company van banken en andere financieele instituten. Ook deze holding company heeft een enorme vlucht genomen; het aantal der door haar gecontroleerde banken en opgerichte dochtermaatschappijen is legio. Zij is thans opgegaan in de Trans America Corporation, die op 31 December 1928 een geplaatst kapitaal van \$ 218,7 miljoen (het statutaire kapitaal werd in den loop van 1929 op \$ 1250 miljoen gebracht), reserves ten bedrage van \$ 874,8 en een effectenportefeuille van \$ 1.091,5 miljoen had. Behalve de Bank of Italy moet van de gecontroleerde ondernemingen worden genoemd de Bank of America, New York, die in 1928 werd verkregen en waarmede reeds spoedig de beide kleinere banken, waardoor Giannini het eerst te New York vasten voet had verkregen (Bowery and East River Bank en Commercial Exchange Bank) werden vereenigd. Haar effecteninstituut, de Bancamerica Corporation, werd in Mei 1929 met het emissiehuis Blair & Co. Inc. samengesmolten, het bankbedrijf van het laatste werd ingebracht in de daarvoor opgerichte Blair National Bank, die op haar beurt weer door de Bank of America werd overgenomen. De Trans America Corporation beperkt hare werkzaamheden niet tot de Vereenigde Staten; een Engelsche dochtermaatschappij, de Trans Europa Ltd., is in begin 1929 opgericht; hieraan zullen de buitenlandsche belangen der aangesloten banken worden toevertrouwd.

* * *

Resumeerend kan gezegd worden, dat de concentratiebeweging in den laatsten tijd in de Vereenigde Staten belangrijke vorderingen heeft gemaakt. Zij heeft, daarbij gedeeltelijk reeds bestaande verhoudingen consolideerend, het aanzijn geschonken aan een aantal instituten, die, wat omvang van eigen middelen en verleende credieten betreft, wedijveren met de grootste Europeesche banken. Een einde is aan deze beweging nog niet te zien; het is te verwachten, dat zij, vooral in de grootere steden in het binnenland, nog verderen voortgang zal vinden. Dat hierdoor evenwel een mate van concentratie zal worden bereikt als in sommige Europeesche landen en in Canada, waar een gering aantal instituten met een alle deelen des lands omvattend filiaalennet in het bankwezen een domineerende rol speelt, is, gezien de economische ontwikkeling der Vereenigde Staten en de tradities van het Amerikaansche bankwezen, zeer onwaarschijnlijk.

Dr. F. H. REPELIUS.

AANTEKENINGEN.

Het Rapport van de Commissie van Experts voor de Herstelbetalingen.

Na langdurige onderhandelingen, die ongeveer vier maanden geduurd hebben, is de vorige week te Parijs overeenstemming bereikt over de regeling van de herstelbetalingen.

Zonder op de verschillende bijzonderheden van het eindrapport in te gaan, geven wij hieronder in het kort de voornaamste punten weer.

In tegenstelling met het Dawesplan, volgens hetwelk de jaarlijksche annuïteiten sedert 1 September van het vorige jaar R.M. 2500 miljoen zouden bedragen, zijn de nieuwe annuïteiten voor de eerstkomende 10 jaren als volgt vastgesteld:

		in miljoenen R.M.
1 Sept. 1929 tot 31 Maart 1930		742.8
1 April 1930 „ 31 Maart 1931		1.707.9
„ 1931 „ „ „ 1932		1.685.0
„ 1932 „ „ „ 1933		1.738.2
„ 1933 „ „ „ 1934		1.804.3
„ 1934 „ „ „ 1935		1.866.9
„ 1935 „ „ „ 1936		1.892.9
„ 1936 „ „ „ 1937		1.939.8
„ 1937 „ „ „ 1938		1.977.0
„ 1938 „ „ „ 1939		1.995.3
„ 1939 „ „ „ 1940		2.042.8

Daarna zullen de annuïteiten tot het jaar 1965/66 langzamerhand stijgen tot ongeveer R.M. 2400 miljoen. De gemiddelde jaarlijksche betaling voor de eerste 37^{1/2} jaren zal met inbegrip van den dienst der leening R.M. 2.050 miljoen bedragen. Na deze periode dalen de annuïteiten tot ongeveer R.M. 1.600 miljoen om voor de laatste 3 jaren 1983/84—1986/87 respectievelijk R.M. 925, 931 en 898 miljoen te bedragen.

Het plan heeft met het oog op het belastingjaar de jaarperiodes daarmede in overeenstemming gebracht. De eerste betaling, ten bedrage van R.M. 742.8 miljoen voor de periode van 1 Sept. 1929 tot 1 April 1930, te zamen met de verplichtingen uit hoofde van het Dawesplan tot 1 Sept. a.s., beteekent een belasting van R.M. 1933 miljoen voor het loopende belastingjaar, wat dus in vergelijking met het oorspronkelijke bedrag van R.M. 2.500 een verlichting geeft van R.M. 567 miljoen. Dit feit, hoewel geheel op zichzelf staande, is van groote beteekenis voor den toestand der openbare financiën, die op het oogblik de Deutsche regeering groote zorgen baart.

Voor de doorvoering van het plan wordt een Bank voor Internationale Betalingen opgericht. De voornaamste taak van deze Bank zal zijn voor de afwikkeling der betalingen en de overmaking zorg te dragen, doch zij zal eveneens het recht hebben wissels van circulatiebanken in herdisconto te nemen. Het kapitaal van deze Bank zal door Duitschland en de crediteurstaten bijeengebracht worden. Van groote beteekenis is, dat de winsten, die deze Bank maakt, in vermindering van de annuïteiten zullen worden gebracht.

De Reichsbahnobligaties worden ingetrokken. In plaats van de rentebetalingen en aflossingen zal de Reichsbahngesellschaft jaarlijks aan de Internationale Bank een bedrag van R.M. 660 miljoen betalen.

De industriebelasting vervalt als internationale belasting.

Van belang is verder nog de regeling over de leveranties in natura. Deze worden voor het belastingjaar 1930/31 op R.M. 750 miljoen vastgesteld, doch zullen jaarlijks tot 1939/40 met R.M. 50 miljoen tot R.M. 300 miljoen afnemen, om daarna te vervallen.

Het nieuwe plan zal met ingang van 1 September in werking treden, terwijl het Dawesplan dan zal vervallen.

Dit zijn in korte trekken de voornaamste bepalingen uit het rapport, waarover wij in het volgende nummer een uitvoeriger beschouwing zullen publiceren.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: De dalende tendenz van de groothandelsprijzen gedurende de maand April werd nog geaccentueerd gedurende de afgelopen maand. 1927 als basis genomen, bedraagt het indexcijfer einde Mei 91,5, hetgeen een daling van 2,7 pCt. ten aanzien van een maand geleden en van 10,4 pCt. ten opzichte van Mei 1928 beteekent. De eerstvolgende tabel toont de schommelingen van elke groep.

Gemiddelde 1927 = 100

	Mei 1928	Feb. 1929	Mrt. 1929	April 1929	Mei 1929
Granen en Vleesch....	116.3	101.2	100.9	99.1	92.6
Andere voedings- en genotmiddelen.....	94.7	88.5	87.3	86.5	84.3
Weefstoffen.....	108.6	99.9	100.8	96.7	94.9
Delfstoffen.....	92.5	96.4	99.7	96.7	95.7
Diversen.....	97.4	91.4	91.4	90.0	89.5
Totaal.....	102.1	95.6	96.1	94.0	91.5

Hieruit blijkt, dat elk der vijf groepen handelsartikelen gedurende de afgelopen maand daalde, terwijl de daling van het totale indexcijfer voor het grootste deel veroorzaakt werd door de lagere prijzen voor voedingsmiddelen.

De derde tabel toont de wijzigingen van de indexcijfers voor elke groep en de prijsverschillen voor elk artikel in vergelijking met een maand geleden en de overeenkomstige maand van het vorige jaar.

De voornaamste kenteekenen van de groep „Granen en Vleesch” waren de daling van de aardappelprijzen, in verband met het seizoen en de belangrijke prijsverlagingen voor buitenlandsche tarwe, maïs en meel. Engelsch schapenvleesch steeg in prijs, doch Argentijnsch rundvleesch en Deensch varkensvleesch daalden sterk. Met uitzondering van tabak waren „Andere voedings- en genotmiddelen” goedkoper. Van de groep: „Weefstoffen” noteerden Egyptische ruwe katoen, garen, wol (tops), zijde en vlas iets lager, terwijl Amerikaansche katoen evenals hennep iets duurder waren. Bij de groep: „Delfstoffen” woog een

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1924..	168.5	215.8	214.7	149.3	122.6	166.2
” 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
” 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
” 1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
” 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
Einde Mei 1928..	171.6	191.5	170.5	115.7	113.1	146.7
” Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1
” Feb. ”..	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
” Maart ”..	148.9	176.5	158.2	124.7	106.1	138.1
” April ”..	146.2	174.9	151.8	120.9	104.5	135.0
” Mei ”..	136.6	170.5	149.0	119.7	103.9	131.5

hoogere noteering voor Cleveland ruw-ijzer niet op tegen de lagere prijzen voor kolen (Welsch), lood en koper. Van de groep „Diversen” steeg rubber en daalden huiden en leder in prijs. De groep: „Mineralen” is de eenige die ten opzichte van Mei 1928 niet een aanzienlijke daling te zien geeft.

De tweede tabel toont ons indexcijfer, herleid tot het gemiddelde van 1913.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen:

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
Novemb. 1918	358	438	438	325	367	392	214	214
Hoogste 1920	591	679	679	325	366	297	322	322
Decemb. 1923	101 ⁵⁾	458	577	183	160	154	211	211
Decemb. 1924	98 ⁵⁾	489	553	137 ⁵⁾	162	156	206	206
Decemb. 1925	103 ⁵⁾	555	646	142 ⁵⁾	161	155	202	202
Decemb. 1926	100 ⁵⁾	703	654	134	145	149	179	179
Decemb. 1927	97	604	483	140	146	148	168	168
April 1928	97	624	493	140	146	151	170	170
Mei ”	99	632	496	141	145	152	171	171
Juni ”	98	626	493	141	145	151	169	169
Juli ”	98	624	488	142	144	150	169	169
Augustus ”	99	617	486	142	144	149	170	170
September ”	100	620	488	140	144	146	174	174
October ”	98	617	492	140	145	145	174	174
November ”	97	626	495	140	145	145	173	173
December ”	97	624	497	140	144	145	174	174
Januari 1929	97	631	496	139	143	144	172	172
Februari ”	97	639	498	139	143	145	171	171
Maart ”	97	640	499	140	142	144	171	171
April ”	627	493	137	140	141	144

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913—100.

Bij beschouwing der cijfers over April 1929 in vergelijking met die der vorige maand, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 3, dat der voedingsmiddelen e.d. met 4 punten is gedaald.

Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover een prijsstijging van 11 artikelen met in totaal 72 punten, een prijsdaling van 22 artikelen met in totaal 226 punten. Met 10 punten of meer stegen de artikelen hooi en schapenvleesch (resp. met 13 en 25 punten), daarentegen daalden de artikelen maïs (10), zemelen (10), aardappelen (38), peper (10), eieren (56), melk (20) en kaas (19 punten).

	Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	
	vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar
Tarwe (buitenl.) ...	-12,4	-25,4	Katoen (Am.)	+1,7	-11,1	Hout (Eng.).....
” (Eng.).....	-0,9	-12,0	” (Egypt.)...	-2,0	-21,1	” (Zweedsch)
Meel.....	-11,3	-25,0	Garen.....	-3,2	-10,4	Cement.....	..	-13,0
Gerst.....	+5,8	-0,8	Laken.....	..	-4,4	Huiden.....	-11,5	-37,1
Haver.....	-0,8	-26,1	Wol (Eng.).....	-3,8	-10,7	Leder.....	-4,8	-32,2
Maïs.....	-11,1	-18,6	” (Austr.).....	..	-14,6	Benzine No. 1....	..	+14,8
Rijst.....	+3,0	-4,6	” (tops).....	-4,7	-24,1	Petroleum.....	..	+14,3
Aardappelen.....	-33,3	-68,2	Zijde.....	-3,5	-8,9	Stookolie.....	..	-6,9
Rundvleesch (Eng.)..	+1,4	-21,6	Vlas.....	-6,0	-22,5	Lijnolie.....	-0,9	-9,4
” (Arg.).....	-14,8	-12,0	Hennep.....	+3,4	+0,7	Talk.....	..	+4,1
Schapenvl. (Eng.)..	+9,9	-15,5	Jute.....	+0,4	-9,1	Rubber.....	+10,3	+10,3
” (N. Z.)..	..	9,7	Weefstoffen.....	-1,9	-12,6	Soda.....
Varkensvl. (Deensch)	-11,5	+10,2	Ruw-IJzer.....	+4,0	+8,0	Amm. Sulfaat...
Granen en Vleesch..	-6,6	-20,4	Stalen rails.....	Creosoot.....	..	-35,5
Thee.....	-3,7	-0,8	IJzeren staven...	+4,9	Diversen.....	-0,6	-8,1
Koffie.....	-3,2	-7,0	Tin (platen).....			
Cacao.....	-2,3	-20,9	Kolen (Welsch)....	-5,9	+3,9			
Rietsuiker.....	-1,1	-12,7	” (Dur. Gas.)..	..	+3,3			
Bietsuiker.....	-3,2	-18,7	” (huisbrand)	+5,3			
Kaas (Can.).....	-1,0	-7,2	Lood.....	-3,8	+9,9			
Boter (Deensche)...	-0,6	-4,7	Tin.....	-0,9	-13,8			
Kokosolie.....	-7,2	-23,4	Koper.....	-4,4	+15,6			
Tabak.....	Ongez. Zink.....	..	+3,4			
Andere voedings- en Genotmiddelen...	-2,5	-11,0	Delfstoffen.....	-1,0	+3,5			

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. (Disc. Wissels. 5 1/2 25 Mrt. '29)	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 6 25 Mrt. '29	N. Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
Bk. (Vrach. in R.C. 7 25 Mrt. '29)	Zweedsche Rbk 4 1/2 24 Aug. '28
Javasch. Bank. . . . 4 1/2 25 Feb. '29	Bank v. Noorw. 5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland 5 1/2 7 Feb. '29	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbank 7 1/2 25 Apr. '29	slowakije . . . 5 8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk. 3 1/2 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 7 1/2 24 Apr. '29
Belgische Nat. Bnk. 4 30 Juni '28	N. Bk. v. Hong. 8 24 Apr. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 5 12 Juli '28	Bank v. Italië. 7 13 Mrt. '29
Bank van Spanje. . . 5 1/2 19 Dec. '28	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	8 Juni	3/8 Juni	27 Mei	20/25 Mei	4/9 Juni	6/11 Juni	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	5 1/16	5 1/4-3/8	5 1/8-7/16	5 1/4-3/8	4 3/16-5/16	3 1/2-5/8	3 1/8-3/16
Prolong.	—	5 1/4-3/4	5 1/2-6	5 3/4-6	4-1 1/2	3 3/4-4 1/2	2 1/4-3/4
Londen Daggeld ..	3-4 1/2	3-4 1/2	3 1/2-6	4 1/4-5 3/8	2-3 1/2	3-4	1 3/4-2
Partic. disc.	5 1/4-5 1/16	5 1/4-5 1/16	5 1/16-7/16	5 1/4-7/16	3 3/4-7/8	4 1/16-3/8	2 1/4-3/4
Berlijn Daggeld ..	6 1/2-9	6 1/2-10 1/2	6 1/2-11 1/2	7-10 3/4	4 1/2-8 1/2	4-7 1/2	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d. . .	7 1/2	7 1/2	7 1/2	7 1/2	6 1/2-5/8	4 7/8-5 1/4	—
56-90 d. . .	7 1/2	7 1/2	7 1/2	7 1/2	6 1/2-5/8	4 7/8-5 1/4	2 1/8-1/4
Waren-wechael.	8 1/2	8 1/2	9 1/2	8 1/2-9	6 3/4-7	5-7 1/8	—
New York Daggeld 1)	7-1/4	7-1/4	6-1/4	6-7/4	5 1/2-7 1/4	4-3/4	1 3/4-2 1/2
Part. disc.	5 1/2	5 1/2-3/4	5 1/4	5 1/4	4 1/8	3 3/4-7/8	—

1) Koers van 7 juni en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
4 Juni 1929	2.49 1/8	12.07 7/8	59.38	9.73 1/2	34.58	99 3/4
5 " 1929	2.49	12.07 3/8	59.37 1/2	9.73 1/2	34.57	99 3/4
6 " 1929	2.49 1/8	12.08	59.40 1/2	9.74	34.59 1/2	99 3/4
7 " 1929	2.49 3/16	12.08 1/8	59.41	9.74 1/2	34.61	99 3/4
8 " 1929	2.49 1/8	12.07 7/8	59.40 1/2	9.74	34.60 1/2	99 3/4
10 " 1929	2.49 13/16	12.07 1/8	59.40	9.74	34.59 1/2	99 3/4
Laagste (d.w.)	2.48 7/8	12.07	59.35	9.72	34.57	99 3/4
Hoogste (d.w.)	2.49 3/16	12.08 1/8	59.45	9.75	34.64	100
3 Juni 1929	2.49	12.07 3/8	59.36 1/2	9.73 1/2	34.58 1/2	99 3/4
27 Mei 1929	2.48 13/16	12.06 3/8	59.29 1/2	9.72 1/2	34.56 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
4 Juni 1929	47.94	34.97 1/2	7.37 1/2	1.47 1/2	13.03	34.50
5 " 1929	47.93 1/2	34.97 1/2	7.37 1/2	1.47 1/2	13.03	34.20
6 " 1929	47.95	35.—	7.38	1.48	13.03 1/2	34.70
7 " 1929	47.96	35.01	7.38	1.48	13.03 1/2	35.15
8 " 1929	47.95	35.—	7.37 1/2	1.48	—	—
10 " 1929	47.95	35.—	7.37 1/2	1.47 1/2	13.03	35.49
Laagste (d.w.)	47.91	34.90	7.35	1.45	13.02	34.—
Hoogste (d.w.)	47.99	35.05	7.41	1.51	13.07	35.40
3 Juni 1929	47.94	34.97 1/2	7.37 1/2	1.48	13.03 1/2	34.82 1/2
27 Mei 1929	47.91 1/2	34.95	7.37 1/2	1.47 1/2	13.01 1/2	35.20
Muntpariteit	48.—	35.—	7.37 1/2	1.47 1/2	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors *)	Buenos-Aires *)	Montreal *)
4 Juni 1929	66.57 1/2	66.32 1/2	66.35	6.28	104 3/8	2.47 1/8
5 " 1929	66.55	66.32 1/2	66.35	6.27	104 3/8	2.47 1/8
6 " 1929	66.60	66.32 1/2	66.37 1/2	6.27 1/2	104 3/8	2.47 3/16
7 " 1929	66.62 1/2	66.35	66.37 1/2	6.27 1/2	104 3/8	2.47 3/8
8 " 1929	66.62 1/2	66.32 1/2	66.35	6.26	104 3/8	2.47 1/8
10 " 1929	66.60	66.35	66.37 1/2	6.26 1/2	104 3/8	2.47 3/8
Laagste (d.w.)	66.52 1/2	66.27 1/2	66.30	6.23	104 1/4	2.46 7/8
Hoogste (d.w.)	66.67	66.40	66.45	6.30	104 3/4	2.47 1/2
3 Juni 1929	66.57 1/2	66.32 1/2	66.35	6.25	104 3/8	2.47 1/8
27 Mei 1929	66.50	66.30	66.32 1/2	6.28	104 3/8	2.46 7/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/4	2.48 1/2

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere opgave.
 2) Wettelijk gestabieliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.
 In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
4 Juni 1929	4,84 7/8	3,91	23,84 1/2	40,16
5 " 1929	4,84 15/16	3,91	23,84 1/2	40,16
6 " 1929	4,84 15/16	3,91	23,84 1/2	40,14
7 " 1929	4,84 7/8	3,91	23,84 1/2	40,14
8 " 1929	4,84 7/8	3,91	23,84 7/8	40,15
10 " 1929	4,84 1/8	3,91	23,84 1/2	40,15
11 Juni 1928	4,88 1/16	3,93 3/8	23,89 1/2	40,35
Muntpariteit ..	4,8667	3,9108	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	25 Mei 1929	1 Juni 1929	1/8 Juni '29 Laagste	8 Juni 1929 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/4	97 1/4	97 7/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	374 1/8	375	374 1/2	375 3/4
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 5/8	1/10 5/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.83	27.83	27.80	27.84
B. Aires ...	d. p. \$	47 3/16	47 1/8	47 1/8	47 1/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/5 5/8	1/5 2/3	1/5 5/8	1/5 5/8
Constantin ..	Piast. p. £	997 1/2	1007 1/2	1.000	1.025
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/11 3/8	1/11 1/2	1/10 3/4	1/11 7/8
Kobe	Sh. p. yen	1/10 3/8	1/9 7/8	1/9 7/8	1/9 3/4
Lissabon ...	Escu. p. £	108 1/8	108 1/4	108	108 1/8
Mexico 1) ...	\$ per £	10.12 1/2	10.12 1/2	10.00	10.25
Montevideo	d. per £	48 1/4	48 1/8	47 1/2	48 1/4
Montreal ..	\$ per £	4.88 3/8	4.88 3/8	4.88 3/8	4.89
R.d. Janeiro	d. per Mil.	5 1/8	5 1/8	5 27/32	5 57/64
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/5 3/8	2/5 1/2	2/3 3/8	2/4 13/16
Singapore ...	id. p. \$	2/3 5/16	2/3 3/8	2/3 3/8	2/3 5/16
Valparaiso 2)	\$ p. £	39.53	39.60	39.54	39.58
Warschau ...	Zl. p. £	43 3/16	43 3/16	43 3/16	43 3/16

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

	Londen 1)	N. York 2)	Londen
3 Juni 1929	24 3/16	52 3/8	84 1/16
4 " 1929	24	51 3/8	84 1/16
5 " 1929	24	52 1/8	84 1/16
6 " 1929	24	51 3/4	84 1/16
7 " 1929	24	52 1/8	84 1/16
8 " 1929	24 3/16	52 1/2	84 1/16
9 Juni 1928	27 1/2	60 1/8	84 10/16
20 Juli 1914	24 1/16	59	84 1/16

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Mei 1929	7 Juni 1929
Saldo bij de Ned. Bank.	f 3.502.650,90	f 1.499.389,12
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 63.332,44	" 49.063,30
Voorshot op ultimo April '29 aan de gem. opvoor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en openten op de Rijksinkomsten belasting.	" 37.096.225,32	" 37.096.225,32
Voorshoten aan Ned.-Indië	—	432.632,25
Id. aan Suriname	" 10.133.512,91	" 10.147.242,15
Id. aan Curaçao	" 230.404,94	" 240.019,50
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand. .	" 145.101.335,29	" 146.368.490,16
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 40.000.000,—	" 26.000.000,—
Vordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds 2)	" 20.713.803,48	" 22.699.858,03
Vordering op andere Staatsbedrijven 3)	" 566.228,43	—
Vordering op andere Staatsbedrijven 3)	" 3.522.578,72	" 3.522.578,72

Verplichtingen.

Voorshot door de Nederl. Bankingeve. art. 16 van haar octrooi verstrekt. .	—	—
Schatkistbiljetten in omloop 1)	f 114.679.000,—	f 114.679.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 45.490.000,—	" 34.620.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank . . .	—	—
Zilverbons in omloop	" 11.685.443,50	" 11.547.789,—
Schuld aan Ned.-Indië	" 4.336.884,84	—
Id. aan het Alg. Burg. Pensioenfonds 3)	—	" 58.928,26
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2)	" 48.505.238,95	" 46.931.215,32
Id. aan andere Staatsbedrijven 3)	" 1.915.000,—	" 1.915.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	" 12.120.849,03	" 12.179.652,79

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 juli 1929.
 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	1 Juni 1929	8 Juni 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 3.731.000,—	—
Saldo bij de Javasche Bank	" 2.439.000,—	f 1.801.000,—
Verplichtingen:		
Voorshot 's Rijks kas	—	" 755.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas. . . .	—	—
Waarvan Muntbiljetten	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 47.148.000,—	" 46.597.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. .	" 2.826.000,—	" 2.306.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. .	" 691.000,—	" 811.000,—
Voorshot van de Javasche Bank.	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Juni 1929.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 57.430.066,05 Bijbnc. " 4.539.530,72 Ag.sch. " 13.153.561,78	f	75.123.158,55	
Papier o. h. Buitenl. in disconto.	f 171.600.717,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—		171.600.717,—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 46.126.008,33 Bijbnc. " 8.396.229,38 Ag.sch. " 48.540.351,64	f	103.062.589,35	
Op Effecten	f 99.535.589,35			
Op Goederen en Spec.	f 3.527.000,—		103.062.589,35	
Voorschotten a. h. Rijk Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f 66.089.750,—			
Muntmat., Goud	f 370.803.102,09			
	f 436.892.852,09			
Munt, Zilver, enz.	f 21.188.757,21			
Muntmat., Zilver	—		458.081.609,30 ¹	
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfonds			24.948.523,52	
Gebouwen en Meub. der Bank			5.000.000,—	
Diverse rekeningen			33.131.572,16	
		f	870.948.169,88	
Passiva.				
Kapitaal	f 20.000.000,—			
Reservefonds	f 7.157.903,12			
Bijzondere reserve	f 8.000.000,—			
Pensioenfonds	f 5.886.146,91			
Bankbiljetten in omloop	f 803.814.790,—			
Bankassignatiën in omloop	f 198.028,53			
Rek.-Cour. { Het Rijk saldo's: { Anderen	f 1.014.844,01 f 13.688.575,92		14.703.419,93	
Diverse rekeningen			11.187.881,39	
		f	870.948.169,88	

Beschikbaar metaalsaldo f 130.128.533,79.
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 325.321.330,—
1) Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo 1)	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
10 Juni '29	66.090	370.803	803.815	14.901	130.129	56
3 " '29	66.093	370.803	825.677	19.228	119.875	54
27 Mei '29	66.209	370.803	796.883	30.457	127.269	55
21 " '29	66.220	370.805	808.411	20.311	125.999	55
13 " '29	66.221	370.817	826.672	16.047	119.835	54
6 " '29	66.225	370.817	850.429	16.717	110.467	53
11 Juni '28	67.563	367.460	790.555	46.753	290.097	55
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54 ²

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
	Goud	Zilver				
10 Juni 1929	75.123	—	—	103.063	171.601	33.132
3 " 1929	96.011	—	—	98.428	160.715	35.166
27 Mei 1929	110.535	—	—	103.850	152.517	35.882
21 " 1929	131.959	—	—	110.170	137.329	37.455
13 " 1929	143.035	—	30.000	134.148	121.744	41.604
6 " 1929	172.259	—	—	123.672	89.382	45.682
11 Juni 1928	53.449	—	—	108.647	196.473	38.696
25 Juli 1914	67.947	14.300	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 1/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH BANK.

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
4 Mei 1929	811	1.624	698	988	296
27 April 1929	811	1.618	664	991	302
20 " 1929	810	1.495	746	1.006	282
13 " 1929	810	1.510	735	1.008	399
6 " 1929	821	1.614	764	1.015	343
5 Mei 1928	1.090	1.612	508	805	444
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voorname posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
8 Juni 1929	184.800	—	306.700	34.700	48.240
1 " 1929	185.700	—	302.400	37.600	49.700
25 Mei 1929	184.100	—	300.400	34.100	50.300
11 Mei 1929	162.043	21.568	307.847	31.093	48.035
4 " 1929	162.201	22.353	302.791	35.336	49.304
27 Apr. 1929	167.183	21.248	299.717	37.682	53.471
20 " 1929	167.507	19.136	301.855	37.863	50.756
9 Juni 1928	174.216	16.623	311.171	47.783	119.400
11 Juni 1927	185.198	27.520	318.424	48.525	140.024
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
8 Juni 1929	—	143.200	—	***	54
1 " 1929	—	141.400	—	***	55
25 Mei 1929	—	134.000	—	***	55
11 Mei 1929	8.300	25.854	77.746	44.306	54
4 " 1929	8.029	26.941	76.457	42.297	55
27 Apr. 1929	7.873	26.915	72.162	41.717	56
20 " 1929	7.760	27.708	71.375	47.042	55
9 Juni 1928	15.353	19.636	73.130	64.042	55
11 Juni 1927	14.234	20.673	64.070	56.182	58
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/3 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voorname posten in duizenden ponden sterling 1)

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
5 Juni 1929	163.851	361.577	61.392	6.215	21.000
29 Mei 1929	163.270	360.107	62.361	8.151	22.423
22 " 1929	162.747	362.364	59.627	6.916	20.119
15 " 1929	161.861	362.811	58.329	9.586	17.747
8 " 1929	160.880	362.794	57.419	11.607	15.706
1 " 1929	158.766	361.371	56.845	9.288	15.784
6 Juni 1928	164.074	—	135.662	—	52.579
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 2)
			Bankers	Other Accounts		
5 Juni '29	43.107	8.511	70.347	35.946	62.274	54 ^{1/32}
29 Mei '29	40.032	24.341	56.349	35.269	63.163	54 ^{13/32}
22 " '29	38.487	15.300	57.507	35.315	60.384	55 ^{1/16}
15 " '29	37.817	9.291	61.071	36.079	59.050	55 ^{13/16}
8 " '29	39.782	8.680	63.223	35.532	58.086	54
1 " '29	45.352	10.939	60.689	38.474	57.395	52 ^{3/32}
6 Juni '28	36.187	8.853	—	110.273	48.168	40 ^{1/8}
22 Juli '14	11.005	13.736	—	42.185	29.297	52

1) Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. 2) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voorname posten in miljoenen francs.

Data	Goud 1)	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
31 Mei '29	35.596	732	7.805	24.229	18.407	2.444	3.200
24 " '29	35.590	732	7.893	25.241	18.406	2.322	3.200
17 " '29	36.534	732	7.942	24.513	18.400	2.368	3.200
10 " '29	36.525	732	7.988	24.225	18.387	2.415	3.200
31 Mei '28	5.543	343	62	2.822	13	1.810	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 2)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
31 Mei '29	5.769	3.322	64.316	5.037	6.394	7.176
24 " '29	5.769	1.525	62.654	5.821	6.167	7.521
17 " '29	5.769	1.468	62.864	5.635	6.252	6.744
10 " '29	5.798	1.825	63.420	5.362	6.166	6.816
31 Mei '28	—	30.743	59.195	149	—	8.882
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. (banken ¹⁾)	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Juni 1929	1.764,4	59,1	308,5	2.758,6	113,4
31 Mei 1929	1.764,5	59,1	299,1	2.860,0	254,8
23 „ 1929	1.764,6	59,1	146,5	2.403,4	97,2
15 „ 1929	1.764,8	59,3	56,1	2.568,5	216,5
7 „ 1929	1.765,6	59,9	53,6	2.783,5	208,7
7 Juni 1928	2.040,8	85,6	266,9	2.238,1	21,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crf.	Diverse Passiva
7 Juni 1929	92,9	491,7	4.372,5	632,1	310,3
31 Mei 1929	92,9	458,7	4.606,4	628,2	307,6
23 „ 1929	92,9	589,5	4.006,2	642,3	300,5
15 „ 1929	92,9	588,8	4.167,3	648,5	297,7
7 „ 1929	92,9	514,0	4.442,4	584,8	294,8
7 Juni 1928	94,0	602,4	4.218,0	532,7	204,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankschulde 7 Juni 31, 23, 15, 7 Mei, '29, 7 Juni '28, resp. 41; 7; 63; 49; 43; 47 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crf.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenland						Schatkist	Partic.
6 Juni	981	477	44	737	46	342	2.476	33	74
30 Mei	963	491	44	744	55	345	2.498	12	90
23 „	963	462	44	743	46	343	2.452	27	81
15 „	962	460	44	731	45	342	2.477	6	61
8 „	962	455	44	733	41	342	2.470	10	58
7 Juni ¹⁾	787	429	44	541	56	387	2.122	20	65

¹⁾ 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
15 Mei '29	2.838,1	1.394,2	173,4	914,6	146,1
8 „ '29	2.840,9	1.372,0	171,3	962,0	157,2
1 „ '29	2.812,0	1.378,6	173,7	985,8	170,4
24 Apr. '29	2.798,6	1.348,4	174,8	974,5	141,2
17 „ '29	2.779,5	1.358,6	176,5	994,3	141,0
10 „ '29	2.774,8	1.340,5	175,8	963,5	157,3
16 Mei '28	2.640,8	1.225,6	160,8	807,4	347,3

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
15 Mei '29	155,8	1.646,7	2.365,5	156,3	70,7	75,1
8 „ '29	149,5	1.663,7	2.389,2	156,2	70,0	74,3
1 „ '29	150,7	1.663,6	2.410,4	156,0	69,0	73,3
24 Apr. '29	149,8	1.652,6	2.350,1	155,9	69,9	74,3
17 „ '29	161,4	1.653,2	2.379,8	155,1	68,9	73,3
10 „ '29	166,1	1.657,7	2.339,8	154,9	69,4	73,8
16 Mei '28	262,3	1.583,1	2.434,2	139,2	65,7	69,7

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
8 Mei '29	684	16.256	5.841	1.682	19.874	6.771
1 „ '29	703	16.451	5.875	1.702	20.137	6.760
24 Apr. '29	698	16.388	5.871	1.658	19.900	6.775
17 „ '29	729	16.431	5.909	1.671	20.062	6.779
10 „ '29	706	16.454	5.939	1.672	20.099	6.789
9 Mei '28	643	15.897	6.647	1.804	20.862	6.948

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 Juni 1929.

De overeenkomst tusschen Duitschland en de voormalige geallieerden inzake de door eerstgenoemd land te betalen schadeloosstelling heeft, onmiddellijk nadat zij tot stand was gekomen, een gunstigen invloed op de internationale fondsenmarkten uitgeoefend. Zoals in den laatsten tijd steeds het geval is geweest, was de uitwerking uit genoemden hoofde het zwakst in de Vereenigde Staten. Te New York heeft echter eveneens een vrij opgewekte stemming geheerscht, eendeels wel als gevolg van de aanvaarding van het plan Owen Young, anderdeels in verband met de rustiger houding van de geldmarkt. Weliswaar staat de politiek van den Federal Reserve Board nog niet duidelijk vast, doch het schijnt, dat de taktiek van een stijve geldmarkt niet meer zoo rigoureuus zal worden gehandhaafd. Zelfs spreekt men van het voornemen der financieele leiding weer over te gaan tot aankoop van wissels in de open markt. Eén en ander heeft tot een vrij goede stemming bijgedragen, welke bovendien tot dekking van contramineposities heeft geleid. Dit was ook te concluderen uit het feit, dat, ondanks de tamelijk groote aankopen ter beurze, de makelaarsleeningen vrijwel onveranderd zijn gebleven.

Te Londen heeft men den uitslag van de Engelsche verkiezingen rustig opgevat. De periode van kalmen handel, welke de weken, aan de verkiezingen voorafgaande, hebben gekenmerkt, hebben de markt weinig geschikt gemaakt voor excessen, naar de ééne of naar de andere zijde. Dientengevolge zijn de koersverschillen dan ook zeer bescheiden gebleven, al viel in de afdeeling voor „gilt-edged” fondsen wel eenig aanbod waar te nemen.

De beurs te Berlijn daarentegen heeft blijk gegeven van vrij groot optimisme, nu de bedreiging van een uiteengaan der conferentie te Parijs, zonder dat een resultaat zou zijn bereikt, was uitgeschakeld. Naast inheemsche kooporders, concentreerden zich opdrachten voor buitenlandse rekening, welke het algemeene koerspeil niet onbelangrijk hebben opgedreven. De grootste aandacht is gevallen op aandelen in industriele ondernemingen en op steenkoolaandelen. Daartegenover hebben aandelen in electriciteitsmaatschappijen een lichte reactie te zien gegeven. Aandelen Rijkbank bleken te zijn gevraagd.

De beurs te Parijs heeft eveneens den invloed onderhouden van de overeenkomst inzake de Deutsche schadeloosstelling. Bovendien heeft zij gereageerd op de kalme houding, welke Londen na de verkiezingen aan den dag heeft gelegd. Vooral voor aandelen Banque de France heeft goede vraag bestaan, in verband met de veronderstelling, dat deze circulatie-instelling, door haar samenwerking met de nieuw op te richten internationale bank voor de herstelbetalingen, goede vruchten zou kunnen trekken.

Ten onzent is de beurs weliswaar kalm gebleven, doch over het algemeen bestond een vaste stemming. Ook voor *beleggingsfondsen* is dit het geval geworden, hoewel de verschillen hier meestal niet boven fracties van procenten zijn gestegen. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 103¹⁵/₁₆, 103%; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99¹⁵/₁₆, 99¹⁵/₁₆; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 97, 97³/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 81½, 82; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 69, 70½; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105%.

Het sterkst hebben weer *aandelen in industriele ondernemingen* de aandacht getrokken. Voor aandelen Philips Gloeilampenfabriek is weer ruime vraag ontstaan; naar mate de week vorderde, bleek, dat het aangeboden materiaal voortdurend geringer werd, hetgeen een krachtige stijging tot resultaat heeft gehad. De vraag is gepaard gegaan met geruchten omtrent een op handen zijnde emissie van nieuwe aandelen, waarbij dan weer recht van voorkeur aan oude aandeelhouders zou worden verstrekt. Ook kunstzijde-soorten zijn naar voren getreden, hoewel de grootste vraag eerst tegen het einde van de berichtperiode is ontstaan. Certificaten Margarine Unie hebben weinig variaties aangetoond. Daarentegen trokken aandelen Calvé-Delft goede belangstelling, hoewel tegen het slot de aandacht eenigszins is verslapt. Aandelen Küchenmeister's Accoustiek hebben een scherpe daling ondergaan; na eenige dagen van nerveuzen handel is het in dit fonds wel iets kalmer geworden. Calvé-Delft (C. v. A.): 214, 225½; Centrale Suiker Mij.: 65½, 60½; Holl. Kunstzijde Ind.: 200½, 200; Int. Viscose: 93%, 94½; Maekubec: 138, 141½; Küchenmeister's Int. Mij. v. Accoustiek: 235½, 225½; Margarine Unie: 470½, 472; Ned. Kunstzijdefabr.: 387%, 402; Philips Gloeilampenfabr. (Gem. Bez. v. Aand.): 795½, 847; Ougrée Marihay: 385, 388; Separator: 150½, 150½; Zweedsche Lucifer Mij.: 384, 381½.

Van de overige afdeelingen hebben *aandelen in mijn-*

bouwondernemingen een levendige markt gehad, voornamelijk door de groote vraag, welke voor aandelen Boeton is ontstaan. Bepaalde gegevens omtrent dit fonds zijn niet bekend geworden, doch van verschillende kanten zijn kooporders ter beurze geplaatst. Ook van aandelen Algemeene Exploratie Maatschappij is het koerspeil verhoogd. Alg. Exploratie Mij.: 219½, 227¼; Boeton Mijnbouw Mij.: 352, 378; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 96½, 95; Redjang Le-bong: 167, 161; Singkep Tin Mij.: 286, 279.

Petroleumsoorten hebben zich eenigermate op den achtergrond bewogen, met uitzondering van aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij. De omzetten in dit fonds zijn weliswaar niet groot geweest, doch tegenover de vraag is het aanbod bijna voortdurend in de minderheid gebleven, zoodat een geleidelijke stijging het gevolg is geworden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 386½, 390; Kon. Ned. Petr. Mij.: 403, 408½; Perlak Petroleum: 219, 215; Peudawa: 39, 38½; Marland Oil: 37½, 36¼.

In de *tabaksafdeeling* hebben de toonaangevende fondsen zich eenigermate kunnen herstellen van de voortdurende daling van den laatsten tijd. Een uitzondering moet worden gemaakt voor certificaten „De Oostkust”, welke tamelijk sterk werden aangeboden, in verband met het feit, dat over het achter ons liggende jaar geen dividend zal worden uitgekeerd. Arendsburg: 515, 529; Deli Batavia: 399½, 414; Deli Mij.: 409½, 413½; Oostkust: 168, 154; Senembah: 453¼, 464; Temoeles Landbouw: 450, 451.

De *suikermarkt* is bijna voortdurend kalm geweest, doch met een afbrokkende tendenz. Deze is tegen het slot van de berichtswEEK sterker gemarkeerd geworden, doordat toen bekend was, dat de V.J.S.P. afdoeningen tot lagere prijs dan de vorige tot stand had gebracht. Dit heeft niet nagelaten sterken druk uit te oefenen, hetgeen in het bijzonder in aandelen H.V.A. tot uitdrukking is gekomen, wijl dit fonds juist tevoren een niet onbelangrijke koersverbetering had ondergaan. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 161½, 160¼; H.V.A.: 669¼, 647½; Javasche Cultuur Mij.: 357, 348½; Moormann: 271; Maron: 230, 228; Ned.-Ind. Suiker Unie: 242¼, 217½ (ex div. ad 19½ pCt.); Sindanglaet: 398, 390; Tjepper: 750; Watoetoeis Pop-poh: 760.

De *rubbermarkt* was bijzonder stil en over het algemeen niet zeer geanimeerd. Wel viel op sommige dagen een lichte verbetering van den rubberprijs waar te nemen, doch deze was niet omvangrijk genoeg, om als stimulans bij aankopen van rubberfondsen te dienen. Bovendien heeft de voortdurende toeneming van de voorraden te Londen geen gunstigen invloed uitgeoefend. Amsterdam Rubber: 264¼, 259¼; Deli Batavia: 168½, 165¼; Hessa Rubber: 340, 339; Indische Rubber: 255, 256; Java Caoutchouc: 144, 140½; Kali Telepak: 279½, 270; Majanglanden: 243, 240; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 225; R'dam Tapanoei: 102½, 101; Serbadjadi: 191, 188; Sumatra Caoutchouc: 156½, 155; Sumatra Rubber: 203, 197; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 153, 139½ (ex div. ad 9 pCt.); Intercontinental Rubber: 915/16, 97/16.

Scheepvaart aandelen waren stil, doch eenigszins verdeeld. Tegenover een lichte verbetering van aandelen Nederlandsche Scheepvaart Unie viel een achteruitgang van het koerspeil van aandelen Java-China-Japanlijn op 'te merken, in verband met de aan de orde gestelde emissie van aandelen dezer onderneming. Holland-Amerika Lijn: 65, 67; Java-China-Japan Lijn: 145½, 133 (ex claim ad f 22.75); Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 89%, 88¼; Ned.

Scheepvaart Unie: 219, 221; Solleveld: 41¼, 44; Stoomv. Mij. Nederland: 190, 194.

De markt voor *aandelen in bankinstellingen* was weinig bewogen. Amsterdamsche Bank: 186%, 185; Holl. Bank v. Zuid-Amerika: 84½, 83½; Incasso Bank: 119, 119½; Javasche Bank: 312, 312½; Koloniale Bank: 238, 235 1/16; Ned.-Ind. Handelsbank: 171%, 169¼; Ned. Handel Mij. (C. v. A.): 171¼, 171; R'damsche Bankverg.: 110, 109¼; Twentsche Bank: 139.

De *Amerikaansche markt* bleef kalm, doch over het algemeen vast. Anaconda Copper: 205¼, 209; Studebaker: 78%, 78% (ex div.); U. S. Leather: 24½, 22¾; U. S. Steel Corp.: 169½, 170¼; Atchison: 222, 214; Baltimore & Ohio: 121, 122 (ex div.); Erie: 78, 79½; New York Ont. & Western: 26, 26¼; St. Louis & San Francisco: 121, 117¼; Union Pacific-Cy.: 226, 225¼; Wabash Railway: 66, 63¼.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 Juni 1929.

In het einde der vorige berichtswEEK ondergingen de prijzen voor tarwe aan de termijnmarkt te Chicago eene belangrijke verhooging ten gevolge van het bericht, dat de regering der Vereenigde Staten een bedrag van 100 miljoen dollars beschikbaar zou stellen voor het koopen van tarwe van den vorigen oogst, waarvan de groote nog aanwezige voorraden de prijzen drukten. Nog verschillende berichten zijn sedert over den regeeringssteun in de Vereenigde Staten bekend gemaakt, doch het is niet duidelijk geworden, welke maatregelen de regering denkt te nemen. De in het einde der vorige berichtswEEK begonnen verhooging der prijzen aan de termijnmarkt te Chicago is ook in de afgelopen week verder doorgezet. De Julitermijn onderging eene verdere verhooging van 5¼ d.c. per 60 lbs., de September van 5½ d.c. Gisteren is eene reactie ingetreden en daalden de prijzen weder bijna 4 d.c.

De termijnmarkt te Winnipeg was gesloten op den dag, dat de stijging der prijzen begon en toen die markt weder werd heropend, moest eerst het verschil van den vorigen dag worden ingehaald. Daardoor lijkt de verhooging te Winnipeg, welke voor Juli 9 d.c. bedroeg, veel grooter dan te Chicago. Ook Winnipeg sloot gisteren lager en wel 3½ d.c. voor Juli.

Koopers in Europa verwachtten niet in die mate eene prijsverhoging ten gevolge van de voorgenomen uitvoering der wet tot hulp aan de Amerikaansche boeren, als aan gene zijde van den Oceaan. Zij stelden zich op het standpunt dat, al koopt de regering der Vereenigde Staten een groot gedeelte van den ouden voorraad, daarmede die voorraad nog niet is geëxporteerd of ruimte in de elevators is verkregen, om de aanvoeren van den nieuwen oogst op te slaan. Ook in Amerika zijn er, die er zoo over denken, hetgeen blijkt uit de soms groote fluctuaties, welke op denzelfden dag aan de termijnmarkten plaats vonden. In verband met de stijging aan de termijnmarkten hebben afders van Amerikaansche en Canadeesche tarwe hunne prijzen aanmerkelijk verhoogd. Koopers in Engeland, die de door bovenomschreven redenen veroorzaakte verhoging niet vertrouwden, waren over het algemeen terughoudend en hebben hunne inkoop bepaald tot hetgeen zij ter dekking hunner dadelijke behoeften noodig hadden. Op het continent zijn op sommige dagen groote contracten in Manitoba-tarwe afgesloten. Ook in Argentinië zijn de prijzen voor

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 13.400.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Juni 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	2/8 Juni 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	27.104	700.132	925.758	4.377	56.886	34.738	757.018	960.496
Rogge	7.319	86.289	88.431	—	—	—	86.289	88.431
Boekweit	380	11.748	10.026	—	—	—	11.748	10.026
Mais	3.628	300.196	418.311	1.446	96.130	96.059	396.326	514.370
Gerst	10.079	180.261	153.947	—	1.521	3.540	181.782	157.487
Haver	1.941	91.314	76.843	—	2.418	210	93.732	77.053
Lijnzaad	8.844	73.405	99.272	1.360	166.375	173.318	239.780	272.590
Lijnkoek	34.00	104.474	92.114	—	250	1.184	104.724	93.298
Tarwemeel	2.966	41.161	52.896	1.167	14.515	20.267	55.676	73.163
Andere meelsoorten	178	8.535	5.590	—	—	—	8.535	5.590

tarwe verder gestegen; te Buenos Aires 40 cents voor Juli en Augustus, te Rosario 30 cents voor dezelfde termijnen. De Argentijnsche afladers hebben hunne prijzen niet zoo sterk verhoogd als die in Noord-Amerika en vooral naar liet vasteland van Europa werden in Platatarwe vrij groote zaken afgesloten. De verhooging aan de Argentijnsche markten was niet alleen in navolging van Noord-Amerika, doch vond ook haar oorzaak in de weersomstandigheden in Argentinië. Het is daar gedurende geruimen tijd droog geweest, waardoor het nitzaaien van tarwe werd vertraagd. Volgens een bericht van het Argentijnsche Ministerie van Landbouw moet een vermindering van 10 tot 20 pCt. in de met tarwe bebouwde oppervlakte worden verwacht ten gevolge van de droogte. Sedert heeft het in de provincie Buenos Aires geregend en later werd ook in Entre Rios, Pampa, Santa Fé en Cordoba regen gemeld. De prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten sloten gisteren weder 25 cents lager. Ook in Australië werd over te groote droogte geklaagd, doch in de vorige week is er in het geheele land veel regen gevallen, waardoor de vooruitzichten zijn verbeterd. In Europa zijn de vooruitzichten van den nieuwen tarweoogst over het algemeen gunstig. Afwisselend regen en warm weder doen de planten in de meeste landen snel tot ontwikkeling komen en van achterstand ten gevolge van het koude en late voorjaar hoort men eigenlijk nergens meer. In Italië wordt naar meer regen verlangd en in het Noorden van Frankrijk acht men regen en warmte gewenscht, doch ernstige klachten worden vandaar ook niet gehoord. Uit Noord-Amerika komen over het algemeen gunstige berichten, wel worden klachten gehoord uit sommige streken ten gevolge van locale overstromingen en te veel regen, doch deze zijn niet van ernstigen aard. In het Zuiden der Vereenigde Staten is een begin gemaakt met het oogsten, in Kansas en Iowa begint de tarwe te rijpen en een periode van warm droog weder is gewenscht. Het landbouwbureau heeft de officieele schatting op 1 Juni van wintertarwe bekend gemaakt. De opbrengst van wintertarwe zal volgens deze schatting 622.000.000 bushels bedragen. Op 1 Mei werd de opbrengst officieel geschat op 595.335.000 bushels; in 1928 werden volgens de officieele gegevens 579.000.000 bushels oogst. Het gemiddelde van de oogstschattingen van vier bekende particuliere experts bedroeg op 1 Juni voor wintertarwe 632.000.000 bushels; op 1 Mei was dit cijfer 619.000.000 bushels. Dezelfde vier bekende experts schatten de opbrengst van zomertarwe op 252.000.000 bushels. In 1928 was hun schatting op 1 Juni even groot als nu, de opbrengst in 1928 was 323.785.000 bushels. Officieele cijfers over zomertarwe zijn door het landbouwbureau te Washington per 1 Juni nog niet bekend gemaakt. De berichten over den in Canada te velde staanden oogst luiden tegenstrijdig. Volgens sommige berichten zijn de vooruitzichten in dat land gunstig ten gevolge van onlangs overvloedig gevallen regen. Andere berichten spreken over een tekort aan vocht. Sedert heeft het goed geregend.

Wat de vooruitzichten van rogge betreft, luiden de berichten over het algemeen gunstig. In Frankrijk en Duitschland is voldoende regen gevallen, in de Donaulanden is het weder gunstig, doch wordt naar meer regen verlangd. De prijzen voor rogge zijn aan de termijnmarkt te Chicago in sympathie met die voor tarwe aanmerkelijk gestegen en verkoopers, zoowel van Amerikaansche als van Duitsche rogge, hebben in den loop der vorige week hunne prijzen aanzienlijk verhoogd. Daarna is in Chicago weder eene verlaging ingetreden. Volgens de officieele Amerikaansche raming wordt de opbrengst van rogge in de Vereenigde Staten op 1 Juni geschat op 44.000.000 bushels tegen een opbrengst van 42.000.000 bushels in 1928.

De maïs-verschepingen van Argentinië waren weder

aanmerkelijk grooter dan in de voorafgaande week, waardoor de stoomende voorraad weder toenam. De stemming voor maïs was op de meeste dagen der vorige week vast en tot stijgende prijzen werden belangrijke contracten afgesloten. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires stegen de prijzen voor Juli en Augustus 35 cents per 100 KG., te Rosario voor denzelfden termijn 25 cents per 100 KG. De stijging vond voor een gedeelte haar oorzaak in eene levendige vraag in Europa. Deze vraag ontstond hoofdzakelijk door den wensch om vroeger verkochte contracten te dekken. Koopers lieten zich daarbij leiden door de overweging, dat Platamaïs de eenige maïssoort is, waarmede in de behoefte in Europa in de eerstkomende maanden kan worden voorzien. Verder werd gevreesd, dat het export-surplus van Argentinië wel eens zou kunnen tegenvallen, wanneer ten gevolge der aanhoudende droogte gebrek aan gras het verbruik van maïs in Argentinië zelf zou doen toenemen. Ook de vaste stemming voor tarwe werkte ertoe mede, die voor maïs te verbeteren. De consumptievraag in importeerende landen is echter klein en consumenten hebben schoorvoetend en slechts ten deele de op de wereldmarkt geldende verhoogde prijzen betaald. Toen het hooge cijfer der verschepingen in de vorige week bekend werd, kwam de tweede hand weder in de markt tot prijzen, welke iets lager waren dan de hoogste waarvoor in den loop der week contracten waren afgesloten. De vraag tot deze eenigszins lagere prijzen was echter ook gering. Gisteren was te Buenos Aires het slot voor maïs 15 cents lager, te Rosario 20 en 15 cents lager.

Berichten over maïs in de Balkanlanden luiden tot dusverre gunstig en men hoopt op een beter resultaat dan in het vorige jaar, toen geen surplus voor uitvoer beschikbaar was. Reeds zijn afladers aan den Donau aan de markt met maïs van den nieuwen oogst ter verscheping gedurende de volgende wintermaanden, maar de door hen gedane aanbiedingen zijn nog te hoog om het tot stand komen van zaken mogelijk te maken. Uit de Vereenigde Staten wordt op het oogenblik geen maïs naar Europa verscheept. Men is bezig met het planten van den nieuwen oogst, welke verwacht wordt te geschieden op een 2 pCt. kleinere oppervlakte dan in het vorige jaar.

De omzetten in gerst waren in de afgelopen week slechts van kleinen omvang ten gevolge van eene sterke prijsverhoging in Amerika, welke verhoging men in Europa over het algemeen niet geneigd was te betalen. De prijzen aan de termijnmarkt te Winnipeg stegen eerst sterk en daarna vonden dagelijks kleinere verhoogingen plaats. Afladers waren geregeld aan de markt tot overeenkomstig de koersen aan de termijnmarkt stijgende prijzen. De tweede hand was echter meestal afgever tot iets onder de eerstehands prijzen en kon gemakkelijk voldoen aan de kleine vraag. Alleen in het begin der afgelopen week kwamen zaken in de eerste hand tot stand. Ook voor 'gerst' trad gisteren weder eene verlaging in aan de termijnmarkt te Winnipeg.

In Donaugerst werden verschillende partijen naar West-Europa verkocht, doch het aanbod is sedert weder verminderd en de vraagprijzen zijn verhoogd. De vooruitzichten van den nieuwen gerstoogst in Roemenië zijn gunstig en reeds wordt nieuwe gerst ter verlading in den zomer aangeboden. Daarin zijn nog slechts enkele zaken tot stand gekomen. In Noord-Afrikaansche gerst komen geregeld zaken tot stand, het grootste gedeelte van die gerstsoort wordt naar Frankrijk en België verkocht.

Ook de prijzen voor haver werden in de vorige week sterk verhoogd. Te Winnipeg steeg de Julitermijn bijna 2½ d.c. per 32 lbs. en afladers verhoogden hunne prijzen dienovereenkomstig. Nadat vrij geregelde zaken in Canadeesche haver tot stand waren gekomen, hebben koopers zich na de ingetreden verhoging teruggetrokken en be-

paalden de omzetten zich tot eenige tweedehands gisteren sloot de termijnmarkt te Winnipeg haver weder 1 d.c. lager.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten bleef ook de afgelopen week onveranderd zwak.

In Amerika brokkelden de prijzen voor ruwsuiker weder ietwat af en was de waarde ten slotte 1.11/16 d.c. & fr. New York op basis van Cubasuiker. De ver verwijderde termijn, waarop de „Tariff” aangelegenheid zal worden beslist, is voor het oogmerk mede aanleiding van deze zwakke stemming in Amerika. (Voor 96° suiker zouden door de nieuwe Tariff Bill de rechten verhoogd worden tot 3.00 dollarcenten, terwijl deze thans 2.206 d.c. bedragen).

Op de termijnmarkt in New York daalden de noteringen eveneens enige punten en sloten als volgt: Juli 1.63; Sept. 1.72; Dec. 1.80; Mrt. 1.88 en Mei 1.95, terwijl de laatste notering voor Sp. C. 3.46 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 77.000 tons, de versmeltingen 61.000 tons tegen 46.000 tons in 1928 en de voorraden 703.000 tons tegen 559.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cuba'sche prod. tot 1 Juni ..	5.134.000	4.027.000	4.499.000
Consumptie	32.157	59.732	58.000
Weekontv. afscheepavens...	54.842	39.512	34.429
Totaal sedert 1 Jan.	3.934.293	2.899.088	3.217.165
Weekexport	103.179	60.048	84.649
Totale export sedert 1 Jan. ..	2.502.790	1.641.180	1.910.340
Voorraad afscheepavens....	1.439.050	1.263.287	1.320.091
Voorraad Binnenland	1.160.003	1.068.180	1.225.835
Werkende fabrieken	3	2	5

In Engeland waren houders van suiker terughoudender gestemd dan in Amerika, en volgden slechts zeer onwillig de daling. Amerikaanse Ruwsuiker werd naar Engeland verkocht tot Sh. 8/3 en 8/- cif. op basis van Cubasuiker. Op de termijnmarkt liepen de noteringen verder terug en sloten voor Aug. op 4½ d. en de latere maanden 2¼ d. lager dan bij opening. De laatste noteringen voor ruwsuiker waren:

Juni	Sh. 7¼	Dec.	Sh. 8/-
Aug.	„ 7/6	Maart	„ 8/3
Sept.	„ 7/6½	Mei	„ 8/6

Raffinadeurs verlaagden deze week hunne prijzen met 3 d. Op Java verkochten de V.I.S.P. de afgelopen week Superieur uit oogst 1929 tot f 12 en Hoofdsuiker Nr. 16 e.h.

verlaging der verkooplimate

Voor tweede: ... markt was ... lusteloos. Vooral de laatste dagen der week liepen de prijzen sterk terug. De laatste noteringen waren:

Superieur ready	f 13.252
„ Juni	„ 12.50
„ Juli/Aug.	„ 12.—
Hoofdsuiker ready	„ 11.37½

Hier te lande brokkelden prijzen op de termijnmarkt eveneens verder af, vooral toen het aanbod dringender werd. Tegen het slot trad echter eenig herstel in op dekingsvraag uit het buitenland. Het slot was kalm op de volgende noteringen: Aug. f 11¼; Dec. f 11½ en Mrt. f 12 alles geboden.

De omzet bedroeg de afgelopen week 4150 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 5 Juni 1929.

Momenteel maken wij een critieken tijd door in de katoen districten en weersomstandigheden spelen een voorname rol in de Amerikaanse katoenmarkt. Gedurende de afgelopen week hebben er dagelijks fluctuaties plaats, terwijl Liverpool spotnoteringen gefluctueerd hebben tusschen 1 en 20 punten; later echter tengevolge van ongunstige weersomstandigheden en speculatieve aankopen stegen prijzen, zoodat tenslotte de markt 28 tot 36 punten hooger sloot. Liverpool opende vanmorgen duurder, daar futures vast waren met prijsstijgingen van 14 tot 17 punten. Ook Egyptische katoen is vaster, doch de locovraag naar alle soorten was de vorige week slechts gering. Sinds Vrijdag had er echter een aanzienlijke verbetering plaats, terwijl er 34.000 balen verkocht werden, waarvan 30.000 Amerikaanse.

De Amerikaanse garenmarkt is bepaald flauw. De vraag naar grove nummers is gering en voor medio nummers, zoowel ring- als mulegarens bestaat slechts weinig belangstelling. Er was gisteren een bescheiden vraag naar fijnere twists en slechts enkele spinners rapporteerden goede verkoopen tegen slechte prijzen. Een groot gedeelte der vraag was uitsluitend voor prijstesten, zoodat in alle soorten de omzet zich beperkt tot kleine hoeveelheden voor binnenlandsch gebruik. In Egyptische soorten was de omzet gedurende de laatste dagen der vorige week iets beter in enkele van de fijnere nummers, doch gisteren hadden slechts weinig spinners iets goeds te zeggen en verkoopen hadden alleen tegen onmiddellijke behoefte plaats, hetzij in twist of weft voor fabricatiedoeleinden of in getwijnde garens.

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No.2 ²⁾ loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No.2 ³⁾ loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	£	%	Sh.	%	£	%
1925	17.20	100.0	13.07 ⁵	100.0	231.50	100.0	236.00	100.0	462.50	100.0	10.80	100.0	1.68	100.0	73/-	100.0	62.1/6	100.0
1926	15.91	92.4	11.75	89.9	174.25	75.3	195.75	83.4	360.50	77.9	17.90	165.74	1.89	112.5	86/6	118.5	58.1/-	95.9
1927	15.22 ⁸	88.5	12.50	95.6	165.00	71.3	222.25	94.2	362.50	78.4	13.35	123.7	1.75	104.2	85/6	117.3	55.7/6	88.8
Januari	15.22 ⁸	88.5	13.05	99.8	167.00	72.1	230.00	97.5	373.75	80.8	12.10	112.0	1.70	101.2	83/6	114.4	54.16/-	88.8
Februari	15.05	87.5	12.70	97.1	164.50	71.1	219.25	92.9	354.75	76.7	11.25	104.2	1.26	75.0	81/-	111.0	55.17/-	88.8
Maart	14.80	86.0	12.82 ⁵	98.1	173.00	74.8	237.50	100.6	351.50	76.0	11.00	101.9	1.22	72.6	80/-	109.6	55.2/6	88.8
April	15.75	91.6	13.57 ⁵	103.8	172.75	74.6	258.25	109.4	373.75	80.8	10.95	101.4	1.22	72.6	74/-	101.4	54.14/-	88.8
Mei	15.60	90.7	13.20	101.0	175.25	75.8	245.00	104.2	372.75	80.6	11.00	101.9	1.22	72.6	70/-	95.9	54.2/6	87.8
Juni	15.10	87.8	12.05	92.2	171.50	74.1	235.75	99.9	367.75	79.5	11.10	102.8	1.22	72.6	70/-	95.9	53.19/-	88.8
Juli	14.87 ⁵	86.5	11.45	87.6	178.50	77.1	252.50	107.0	368.25	79.6	11.05	102.3	1.22	72.6	69/-	94.5	55.5/6	88.8
Augustus	14.70	85.5	12.15	92.9	179.50	77.5	233.25	98.8	369.50	79.9	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	54.13/-	88.8
September	13.72 ⁵	79.8	11.45	87.6	178.75	77.2	230.50	97.7	359.00	77.6	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	55.5/-	88.8
October	13.45	78.2	12.12 ⁵	92.7	184.75	79.8	233.25	98.8	349.75	75.6	10.65	98.6	1.22	72.6	65/-	89.0	59.1/-	98.8
November	13.40	77.9	12.57 ⁵	96.2	201.00	86.8	246.25	104.3	348.25	75.3	10.60	98.1	1.22	72.6	65/-	89.0	60.2/-	98.8
December	13.50	78.5	12.70	97.1	207.50	89.6	247.75	105.0	361.00	78.0	10.30	95.4	1.22	72.6	65/-	89.0	62.3/-	98.8
1928	13.80	80.2	12.87 ⁵	98.5	226.50	97.8	243.75	103.3	361.00	78.0	10.00	92.6	1.21	72.0	65/-	89.0	61.12/-	98.8
Januari	14.60	84.9	14.00	107.1	240.75	104.0	255.75	108.4	350.75	75.8	9.95	92.1	1.19	70.8	65/6	89.7	61.3/6	98.8
Februari	15.30	88.9	14.97 ⁵	114.5	239.50	103.5	261.00	110.6	358.25	77.5	10.05	93.1	1.19	70.8	66/-	90.4	61.14/6	98.8
Maart	15.30	88.9	15.47 ⁵	118.4	238.50	103.0	260.75	110.5	372.00	80.4	10.60	98.1	1.19	70.8	66/-	90.4	62.15/-	101.0
April	14.37 ⁵	83.6	14.27 ⁵	109.2	234.00	101.0	252.50	107.0	365.25	79.0	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	63.17/-	101.0
Mei	14.25	82.8	13.07 ⁵	100.0	246.75	106.6	241.00	102.1	359.75	77.8	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	62.18/-	101.0
Juni	12.00	69.8	12.62 ⁵	96.6	214.75	92.8	226.75	96.1	350.75	75.8	10.05	93.1	1.21	72.0	66/-	90.4	62.10/6	101.0
Augustus	11.65	67.7	11.57 ⁵	88.5	198.75	85.9	198.25	84.0	350.75	75.8	10.00	92.6	1.21	72.0	66/-	90.4	63.8/-	101.0
September	12.27 ⁵	71.4	12.27	93.8	218.50	94.4	189.50	80.3	366.00	79.1	9.95	92.1	1.19	70.8	66/-	90.4	65.12/-	101.0
October	12.32 ⁵	71.7	12.07 ⁵	92.4	227.25	98.2	185.50	78.6	386.25	83.5	10.20	94.4	1.18	70.2	66/-	90.4	67.18/-	101.0
November	12.30	71.5	11.90	91.0	220.25	95.1	180.50	76.5	373.75	80.8	10.10	93.5	1.18	70.2	66/-	90.4	70.3/-	111.0
December	12.35	71.8	12.20	93.3	231.50	100.0	194.25	82.3	365.00	78.9	10.10	93.5	1.16	69.0	66/-	90.4	75.10/6	111.0
1929	12.72 ⁵	74.0	12.65	96.7	236.00	101.9	194.75	82.5	357.25	77.2	12.90	119.4	1.11	66.1	66/6	91.1	78.7/6	121.0
Januari	12.65	73.5	12.62 ⁵	96.6	233.00	100.6	191.75	81.3	359.00	77.6	12.00	111.1	1.11	66.1	67/-	91.8	89.8/-	144.0
Februari	12.12 ⁵	70.5	11.62 ⁵	88.9	218.00	94.1	185.25	78.5	373.25	80.7	11.05	102.3	1.11	66.1	68/-	93.2	82.17/6	131.0
Maart	11.12 ⁵	64.1	10.57 ⁵	80.9	198.25	85.6	177.50	75.2	363.50	78.6	11.15	103.3	1.16	69.0	69/6	95.2	75.4/6	121.0
April	10.20	59.3	9.75	74.6	194.00	83.8	166.00	70.3	350.00	75.7	11.25	104.2	1.30	77.4	70/-	95.9	73.5/-	111.0
Mei	10.90	63.4	10.30	78.8	192.00	82.9	174.00	73.7	354.00	76.5	11.25	104.2	1.30	77.4	70/-	95.9	75.17/6	111.0

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering * Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

Doekprijzen zijn onveranderd. Het is een teleurstellende week geweest en er gaat slechts weinig om. Dit behoeft geen verwondering te wekken in aanmerking genomen de verschillende storende factoren, die den toestand beïnvloed hebben: ten eerste de algemeene verkiezingen, dan de daling in tarweprijzen in „de States”, die ook op andere artikelen zooals katoen terugslaat; verder de daling in zilverprijzen, die een déprimeerenden invloed op de China-koersen heeft gehad. Dit alles werkt zeer déprimeerend en niet voordat de vooruitzichten van gunstiger worden, kan men hierin een verbetering verwachten. Op het oogmerklijk zijn er echter nog verschillende factoren, die koopers beletten zich een goed idee over toekomstige prijzen te vormen en op normale wijze zaken te doen.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 28 Mei 4 Juni
 29 Mei 5 Juni T.T. op Br.-Indië 1/5 1/5 1/5
 F.G.F. Sakellaridis 17,05 17,25 T.T. op Hongkong 1/11 1/10 1/10
 G.F. No. 1 Oomra 6,40 6,45 T.T. op Shanghai 2/4 2/4

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '28 tot 31 Mei '29	Overeenkomstige periode	
		1927/28	1926/27
Ontvangsten Gulf-Havens.	9199	8233	12731
„ Atlant.Havens			
Uitvoernaar Gr. Britannië	1822	1335	2477
„ „ 't Vasteland etc.	4382	4732	6240
„ „ Japan.....	1428	937	1699

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	31 Mei '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	1088	1214	1569
Binnenland	419	595	614
New York	173	97	225
New Orleans	206	306	405
Liverpool	582	576	1015

KOFFIE.

De kalme stemming, welke reeds sedert den aanvang van de vorige maand aan de koffiemarkt heerschte, hield ook in de afgelopen week aan. Brazilië toonde zich — ditmaal niet alleen voor Santos doch ook voor Rio — geneigd om de consumptie tegemoet te komen door het doen van concessies in den prijs. De aanbiedingen van Santos namelijk liepen wederom 1/- per cwt. terug en die van Rio

waren zelfs dooréén 1/6 lager. Ook Nederlandsch-Indië was met Palembang Robusta weder een fractie (ongeveer 1/2 à 1/4 ct.) gemakkelijker, terwijl ook de andere ongewasschen Robusta-soorten iets lager waren dan een week geleden. Van de verschillende Centraal-Amerikaansche soorten is in den laatsten tijd geen overwegend aanbod meer bemerkbaar en met grond kan worden aangenomen, dat druk van deze zijde voor dit oogstjaar niet meer is te verwachten.

Aan de termijnmarkt dobberden de noteringen met kleine verschillen van den eenen dag op den anderen heen en weder. Alleen op den dag van het afsluiten van dit bericht liepen zij plotseling 1/2 cent op naar aanleiding van een belangrijke verhooging aan de markt te New-York alwaar groote inkoop, die beschouwd werden afkomstig te zijn van het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie in Sao Paulo, steun verleenden. De slotsom is, dat de noteringen alhier dooréén 1/4 à 1/8 ct. hooger zijn dan een week tevoren.

Aan de loco-markt was ook ditmaal de afzet niet van groote beteekenis. De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 63 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

Volgens telegrafisch bericht uit Brazilië zijn de dagelijkse aanvoeren in de haven van Santos voor de maand Juni gelimiteerd op 35.000 balen, welk cijfer gelijk is aan de limiet, welke gegolden heeft voor de maand Mei. Dit neemt echter niet weg, dat in de tweede helft van Mei en tot nu toe ook in Juni de aanvoeren op verschillende dagen ongeveer 10 tot 20 duizend balen onder de limiet zijn gebleven, hetgeen klaarblijkelijk te wijten is aan de omstandigheid, dat de voorraad te Santos het indertijd vastgestelde maximum van 1.200.000 balen bedenkelijk begon te naderen en men een overschrijding van dat cijfer wenschte te voorkomen. De dagelijkse aanvoeren te Rio, die voor de eerste helft van Juni waren vastgesteld op 6515 balen, zijn voor de tweede helft gelimiteerd op 11.019 balen.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. During & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Mei de aanvoer geweest is als volgt:

	1929 bn.	1928 bn.	1927 bn.
in Europa	1.044.000	1.005.000	970.000
„ Ver. Staten v. Amerika	736.000	855.000	755.000
Totaal.....	1.780.000	1.860.000	1.725.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vijf maanden van het jaar bedroegen 9.664.000 balen tegen 10.233.000 balen in 1928 en 9.024.000 balen in 1927.

De Afleveringen in Mei waren:

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Afl. N.-l. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 KG.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	¢ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	100	%	100	%
261.17/-	100.0	23,25	100.0	55,00	100.0	29,50	100.0	2/11,625	100.0	18,75	100.0	61,375	100.0	84,5	100.0	100,0		100,0	
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	92,9		92,9	
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5		88,9	
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2		89,9	
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9		89,2	
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	47	76,6	72,25	85,5	92,3		88,7	
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5		90,4	
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1		89,6	
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4		92,2	
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1		90,2	
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8		89,1	
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8		88,6	
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4		88,9	
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4		88,2	
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7		87,9	
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8		87,9	
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/10,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1		89,2	
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	1/9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7		90,5	
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	1/9	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1		91,2	
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	1/9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7		89,8	
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	1/9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5		88,2	
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	1/9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9		86,6	
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	1/8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5		85,4	
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	1/8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,5		80,1	
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	1/8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5		85,1	
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	1/8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5		84,8	
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	1/9,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2		84,6	
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2		85,4	
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/10,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,8		85,8	
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	1/10,5	29,5	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	92,9		83,9	
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	1/10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	91,6		81,7	
197.15/-	75,5	18,95	81,5	40,50	73,6	25,75	87,3	1/10,9375	30,7	11,75	62,7	54	88,0						
200.10/-	76,6							1/10,5625	29,6	11,50	61,3	54	88,0						

1) huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). 2) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). 3) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. 4) 7 Juni 5) 6 Juni

	1929 bn.	1928 bn.	1927 bn.
in Europa	927.000	945.000	869.000
„ Ver. Staten v. Amerika	842.000	972.000	819.000
Totaal	1.769.000	1.917.000	1.688.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vijf maanden van het jaar waren 9.479.000 balen tegen 9.800.000 balen in 1928 en 8.923.000 balen in 1927.

Vanaf 1 Juli tot 1 Juni waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 19.467.000 balen tegen 21.100.000 balen in 1927/28 en 19.287.000 balen in 1926/27, terwijl de Afleveringen bedroegen 19.680.000 balen tegen 20.801.000 balen in 1927/28 en 18.932.000 balen in 1926/27.

De zichtbare voorraad was op 1 Juni in Europa 2.153.000 balen tegen 2.036.000 balen op 1 Mei. In Amerika bedroeg hij 683.000 balen tegen 789.000 balen op 1 Mei. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.836.000 balen tegen 2.825.000 balen op 1 Mei. Hij bedroeg op 1 Juni 1928 — 2.849.000 balen en op 1 Juni 1927 — 2.576.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Juni 5.346.000 balen tegen 5.217.000 balen op 1 Mei en 5.438.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 Juni nog niet bekend is, doch die op 1 Mei bedroegen 9.772.000 balen en op 1 Juni 1928 — 11.714.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- à 100/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 101/- à 103/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 72/9 à 73/9.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Juni-verscheping, 37 ct.; Palembang Robusta, Aug./Sept. verscheping, 36 ct.; Benkoelen Robusta, Juni-verscheping, 38 ct.; Mandheling Robusta, Juni-verscheping, 40% à 42 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
10 Juni	\$ 14,39	\$ 13,81	\$ 13,43	\$ 13,15
3 „	„ 14,48	„ 13,95	„ 13,61	„ 13,30
27 Mei	„ 14,66	„ 14,10	„ 13,75	„ 13,44
21 „	„ 14,23	„ 13,86	„ 13,55	„ —

Rotterdam, 11 Juni 1929.

THEE.

De theemarkt was in de afgelopen week onregelmatig en eenigszins flauw gestemd. Voor Nederlandsch-Indische thee meldde Londen nog den minsten achteruitgang (ca. ½ d.), doch toen de gemaakte prijzen hier bekend werden, vielen zij — gezien de aarzelende stemming — nogal mede.

Groot aanbod van mindere Ceylon-soorten, waarvoor geringe belangstelling bestond, drukte de markt.

Volgens de opgaven van de voornaamste Londensche veemen, die geacht worden circa 90 pCt. der totale hoeveelheden thee te verwerken, bedroegen de aanvoeren in Mei 25 miljoen lbs. tegen 18 miljoen verleden jaar, de afleveringen 49 miljoen (vorig jaar 44 miljoen) en waren de voorraden op den laatsten der maand 197 miljoen (vorig jaar 177 miljoen).

De „Vereeniging voor de Thee-cultuur in Ned.-Indië” publiceerde een statistiek van den uitvoer van alle productielanden (uitgezonderd China) gedurende het eerste kwartaal. Het totaal-cijfer beliep 68.173.000 KG. tegenover 66.528.000 KG. verleden jaar. De uitvoer van Zwarte thee uit Ceylon steeg volgens de Tea Brokers' Association te Londen, in de maanden Januari—April van 77.488.000 lbs. verleden jaar tot 81.029.000 lbs. in het thans loopende.

Noordelijk Britsch-Indië voerde in April 3.608.000 lbs. uit (v. j. 2.420.000 lbs.).

In de Amsterdamsche veiling op 13 Juni e.k. worden aangeboden ca. 13.000 kisten Ned.-Indische thee.

Amsterdam, 10 Juni 1929.

COPRA.

De markt was aanvankelijk flauw gestemd, doch reeds spoedig kwam er meer vraag voor dekking, en trok het Oosten zich als verkoper terug. Marseille fluctueerde sterk, doch ook daar was meer dekkingsvraag.

De slotnoteringen zijn voor Nederl.-Indische f.m.s. Co. pra aflading, Mei-Juni-Juli-Augustus-September f 24%, en voor Ned.-Ind. Mixed f 23%.

VERKEERSWEZEN. VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Er is nog steeds geen teken van opleving te constateeren. De vraag is zeer gering geweest gedurende de laatste week en waren reeders genoodzaakt voor Juni-booten lagere vrachten te accepteren, daar geen uitzicht op verbetering was te bespeuren. De hoeveelheid graan is groot, maar er wordt op het oogenblik zeer weinig gekocht. Van Montreal daalden de vrachten 1—1½ cent, terwijl verscheidene afsluitingen gedaan zijn tegen 11 cent naar Antwerpen of Rotterdam voor Juni laden, en tegen 11½ cent naar Antwerpen of Rotterdam, 12½ cent Bremen of Hamburg, voor Juli. Naar Fransch-Atlantische havens is afgesloten tegen 12½ cent voor prompt laden, terwijl naar de Middellandsche Zee een klein bootje van 23.000 qtrs. is gesloten tegen de lage vracht van 13¼ cent naar Napels direct, met cancelling 20 Juni, alsmede tegen 15½ cent naar Marseilles of Genua en 16 cent voor beide havens voor dezelfde posities. Naar Grickenland is een 3200 tonner afgesloten voor Juni laden tegen 3/9 per qtr. met één, en 3/10 met twee loshavens. De Northern Range blijft nog steeds lusteloos.

Van de Noord-Pacific. Op het oogenblik is er in deze markt vrijwel niets te doen. Er is in 't geheel geen vraag, en terwijl onlangs 29/- genoteerd werd voor het nieuwe seizoen is het idee van bevrachters thans niet meer dan 27/6, tegen welk cijfer de reeders geen belangstelling toonen.

Graan van La Plata. In deze afdeling zijn de vrachten wederom gedaald, vooral voor Juni laden. Booten, waarvoor moeilijk lading te krijgen was accepteerden belangrijk lagere cijfers dan onlangs betaald werden en de bevrachters namen deze gelegenheid te baat om 'zich van zeer veel tonnage te verzekeren. De markt toont thans evenwel één vaster aanzien.

Suiker van West-Indië. De markt was minder levendig, daar er in 't geheel geen vraag was naar Juni-lading, terwijl de vraag voor Juli slechts matig was. De vrachten zijn iets teruggelopen en voor de laatste positie is afgesloten tegen 18/- voor een 6000 tonner en 17/6 voor een grotere boot. Dit laatste cijfer kan herhaald worden.

Salpeter van de Westkust Zuid-Amerika. De bevrachters blijven nog steeds uit de markt, alleen voor goedkoop tonnage, die aangeboden wordt, toonen zij eenige belangstelling. De enige afsluiting, die gedurende deze week tot stand kwam, betreft 2000 ton lijnruimte tegen 17/6 naar Havre/Hamburg Range voor tweede helft Juni laden.

Donau en Zwarte Zee. Van den Donau is nog niets te doen. Van de Zwarte Zee kunnen graanbooten per Juni/Juli geplaatst worden tegen 13/- Continent, 13/6 U.K., 14/6 Scandinavië.

Middellandsche Zee. Over het algemeen is de markt kalm geweest, terwijl de vrachten onveranderd bleven. Ertsladingen zijn als volgt gesloten: Piraeus/Rotterdam 6/-, Hordillo/Rotterdam 6/1½, Almeria/Barrow 7/6 en Huelva/Rotterdam 6/4½. Van Noord-Spanje is niet veel vraag, maar de vrachten blijven gehandhaafd. Van Bilbao naar Rotterdam is afgesloten tegen 5/9, hetgeen herhaald kan worden.

Kolen van U.K. Er is tamelijk veel vraag geweest naar tonnage, doch door het vrij groote aanbod van schepen zijn de vrachten iets gemakkelijker geworden, vooral in de richting Middellandsche Zee, waarheen een groote boot 11/9 naar Port-Said accepteerde. Naar Zuid-Amerika zijn de vrachten echter vast en toonen een neiging om iets op te loopen.

Amsterdam, 10 Juni 1929.

RIJNVAART.

Week van 2 t/m. 8 Juni 1929.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk crts, bleven de geheele week zeer levendig. Scheepsruimte bleef bij tamelijk veel vraag voortdurend schaarsch. De stemming bleef vooral in het laatst der week vast. Voor erts naar de Ruhrhavens betaalde men f 0.75 à f 0.85 met 4 en f 0.85 à f 0.95 met 8 losdagen. Naar Mannheim bedroeg de vracht voor ruwe producten ca. f 1.50 à f 1.60 per last. Hoofdzakelijk werd in daghuur bevracht op basis van 3 cts. per ton. Het sleeploon bedroeg gemiddeld het 32½ cts. tarief. De waterstand bleef wassend; naar den Bovenrijn werd op 2.40 à 2.50 M. en naar den Benedenrijn op vollen diepgang afgeladen.

In de Ruhrhavens werd de scheepsruimte schaarsch, terwijl de vraag beduidend toenam. De vracht voor exportkolen steeg in het laatst der week tot Mk. 1.20 per ton inclusief sleepen.